

INTELEKTINĖ NUOSAVYBĖ IR MEDIACIJA





TURINYS

I. INTELEKTINĖ NUOSAVYBĖ – CIVILINIŲ TEISIŲ OBJEKTAS	4
1.1. IN apsaugos pagrindiniai principai	6
1.2. IN teisės šaltiniai	6
II. PAGRINDINIAI IN OBJEKTAI IR JIEMS KELIAMI REIKALAVIMAI ..	8
2.1. Prekių ženklai	8
2.2. Dizainas	12
2.3. Išradimai	14
2.4. Autorių teisės	18
2.5. Gretutinės teisės	23
2.6. Komercinės paslaptys	24
2.7. Augalų veislės	26
2.8. Geografinės nuorodos	29
III. INTELEKTINĖ NUOSAVYBĖ IR MEDIACIJA	31
3.1. Mediacija – patraukli alternatyva teisminei ginčui	31
3.2. Esminiai ginčų, susijusių su IN, sprendimo aspektai	32
3.3. Ginčų dėl IN mediacija Lietuvos Respublikos įstatymuose	32
3.4. Alternatyvių ginčų, susijusių su IN, sprendimų institucijos	49
3.5. IN mediatoriams naudingos nuorodos	50

I. INTELEKTINĖ NUOSAVYBĖ – CIVILINIŲ TEISIŲ OBJEKTAS

Intelektinė nuosavybė (toliau – IN) – tai asmens kūrybinio darbo (veiklos) rezultatas ir su šiuo rezultatu susijusios teisės, atsirandančios iš kūrybinės žmogaus veiklos pramonės, mokslo, literatūros ir meno srityse. Šie rezultatai saugomi, jeigu jie yra išreikšti objektyvia forma. Intelektinės veiklos rezultatai yra civilinės teisės reguliavimo objektas, reguliuojamas Civilinio kodekso (toliau – CK) ir specialiųjų įstatymų nuostatomis.

CK 1.97 straipsnio „Civilinių teisių objektų rūšys“ 1 dalis

Civilinių teisių objektai yra daiktai, pinigai ir vertybiniai popieriai, kitas turtas bei turtinės teisės, **intelektinės veiklos rezultatai**, informacija, veiksmai ir veiksmų rezultatai, taip pat kitos turtinės ir neturtinės vertybės.

CK 1.111 straipsnis. Intelektinės veiklos rezultatai

Civilinių teisių objektais laikomi mokslo, literatūros ir meno kūriniai, patentai, prekių ženklai, dizainas ir kiti intelektinės veiklos rezultatai, išreikšti kuria nors objektyvia forma. Patentai, prekių ženklai, dizainas ir kiti intelektinės veiklos rezultatai civilinių teisių objektais tampa nuo to momento, kai jie intelektinės veiklos rezultatais pripažįstami įstatymų nustatyta tvarka.

Intelektinė nuosavybė tradiciškai skirstoma į dvi sritis (teisės institutus) - **autorių teisės ir gretutinės teisės** bei **pramoninės nuosavybės teisės**¹. IN objektų sąrašas nėra baigtinis. Tačiau daugumos IN objektų pripažinimas ir teisinė apsauga turi specialų teisinį reglamentavimą.

¹ 2004 m. balandžio 29 d. Europos Parlamento ir Tarybos direktyvos Nr. 2004/48/EB dėl intelektinės nuosavybės teisių gynimo (1) 2 straipsnio 1 dalyje nustatyta, kad direktyva taikoma visiems intelektinės nuosavybės teisių pažeidimams, numatytiems Bendrijos ir (arba) atitinkamos valstybės narės nacionaliniuose teisės aktuose. **ES Komisija pranešime COM (2005/295/EB)**, nurodė, kad ši direktyva yra taikoma bent jau šioms intelektinės nuosavybės teisėms:

- autorių teisėms,
- gretutinėms teisėms,
- *sui generis duomenų bazių kūrėjų teisėms*,
- puslaidininkinių gaminių topografijų kūrėjų teisėms,
- prekių ženklo teisėms,
- dizaino teisėms,
- patento teisėms, įskaitant papildomų apsaugos liudijimų suteikiamas teises,
- geografinėms nuorodomis,
- naudingojo modelio teisėms,
- augalų veislių nuosavybės teisėms,
- firmų vardų teisėms, jeigu jos atitinkamos nacionalinės teisės ginamos kaip išskirtinės nuosavybės teisės.

Mokslo, literatūros ir meno kūriniai, įskaitant kompiuterių programas ir duomenų bazes, yra laikomi autorių teisių ir gretutinių teisių apsaugos objektais.

Išradimų patentai, prekių ženklai, dizainas, puslaidininkinių gaminių topografijos, geografinės nuorodos, augalų veislės, juridinių asmenų pavadinimai, komercinės paslaptys, nesąžininga konkurencija yra pramoninės nuosavybės teisių apsaugos objektai.

Intelektinės nuosavybės objektų kūrėjai įprastai turi asmenines neturtines ir turtines teises, kurias saugo civilinė teisė. Skiriasi tik teisių į IN objektus įgijimo pagrindai – autorių teisės ir gretutinės teisės saugomos be registracijos, pramoninės nuosavybės teisės saugomos jas įregistravus, išskyrus kelias išimtis (apsauga nuo nesąžiningos konkurencijos, komercinės paslaptys).

CK 1.112 straipsnis. Turtinės teisės

1. Civilinių teisių objektai yra daiktinės teisės, prievolinės teisės, taip pat teisės, atsirandančios iš intelektinės veiklos rezultatų.
2. Turtinės teisės gali būti perduodamos ir paveldimos.

CK 1.114 straipsnis. Asmeninės neturtinės teisės ir vertybės

1. Civilinė teisė saugo asmenines neturtines teises ir vertybes, t. y. vardą, gyvybę, sveikatą, kūno neliečiamybę, garbę, orumą, žmogaus privatų gyvenimą, autoriaus vardą, dalykinę reputaciją, juridinio asmens pavadinimą, prekių (paslaugų) ženklus ir kitas vertybes, su kuriomis įstatymai sieja tam tikrų teisinių pasekmių atsiradimą.
2. Asmeninės neturtinės teisės gali būti perduodamos ar paveldimos tik įstatymų numatytais atvejais arba jei tai neprieštaruoja šių vertybių prigimčiai bei geros moralės principams ar nėra apribota įstatymų.

CK 1.115 straipsnis. Asmeninės neturtinės teisės

1. Civilinės teisės saugomi objektai yra asmeninės neturtinės teisės, t. y. ekonominio turinio neturinės ir neatskiriamai susijusios su jų turėtoju teisės.
2. Asmeninės neturtinės teisės gali būti susijusios arba nesusijusios su turtinėmis teisėmis.

IN kaip civilinės teisės objektas pasižymi šiais socialiniais-ekonominiais požymiais:

- Viešumas;
- Pridėtinės vertės sukūrimas per panaudojimą;
- Konkurencingumas ir veiksmingumas;
- Išimtinės, monopolinės teisės – nors yra išimtinės, tačiau nėra absoliučios, nes yra apribotos apimtimi, laiku, teritorija;
- IN yra teigiamų ir neigiamų teisių visuma:
 - neigiamos teisės pasireiškia per nuosavybės savininko galimybę drausti kitiems asmenims be jo sutikimo naudotis sukurtu kūriniu;

- teigiamos teisės pasireiškia per pačių teisių realizavimą – kuriama visuomenės gerovė, pažanga, vystymasis;
- IN gali būti sukuriama ir panaudojama įvairiose srityse – meninėje, kultūrinėje, mokslinėje, pramonės, žemės ūkio, gamybos, paslaugų srityse;
- IN teisinis reglamentavimo poreikis sąlygojamas IN prigimties (veiklos rezultatas) ir jo panaudojimo (valstybė siekia balanso tarp kūrėjo ir visuomenės interesų).

1.1. IN APSAUGOS PAGRINDINIAI PRINCIPAI

Principų taikymo apimtis gali skirtis pagal autorių teisių ir pramoninės nuosavybės institutus.

Pagrindiniai IN teisiniuose santykiuose taikomi principai:

- Autorystės prezumpcijos;
- Formalumų uždraudimo (autorių teisių institutas);
- Registracijos (pramoninės nuosavybės institutas);
- “Kas pirmas laike, tas pirmas teisėje” (pramoninės nuosavybės institutas);
- Galiojimas apibrėžtoje teritorijoje (pramoninės nuosavybės institutas);
- Prioriteto teisės (pramoninės nuosavybės institutas);
- Galiojimas apibrėžtas laike (skiriasi pagal IN objektus);
- Nacionalinio režimo (užsieniečiai turi tokias pačias teises kaip ir valstybės piliečiai);
- Didžiausio palankumo (jeigu suteikiama išimtis vienos valstybės asmenims, tokios išimtis turi būti suteikiamos ir kitos valstybės asmenims);
- Minimalių teisių apsaugos standartų nustatymo tarptautinėse sutartyse ir ES teisėje;
- Nepriklausomumo - kilmės šalyje sukurtas IN objektas kitoje šalyje saugomas pagal tos šalies teisę nepakeičiant šio objekto turinio.

1.2. IN TEISĖS ŠALTINIAI²

1.2.1. Tarptautiniai teisės aktai:

Bendrieji - Visuotinė žmogaus teisių deklaracija, Žmogaus teisių ir pagrindinių laisvių apsaugos konvencija, Pasaulio prekybos organizacijos Sutartis dėl intelektinės nuosavybės teisės aspektų, susijusių su prekyba (TRIPS) ir kt.

² Informaciją apie IN teisės šaltinius galima rasti atsakingų už IN apsaugą institucijų interneto svetainėse, pvz. pramoninė nuosavybė - <https://vpb.lrv.lt/lt/teisine-informacija/teises-aktai>; autorių teisės - <https://lrkm.lrv.lt/lt/veiklos-sritys/autoriu-teises>; geografinės nuorodos - <https://zum.lrv.lt/lt/veiklos-sritys/maisto-pramone-ir-kokybe/maisto-kokybe/produktai-su-saugomomis-nuorodomis/zemes-ukio-ir-maisto-produktai>; augalų veislės <https://www.vatzum.lt/lt/teises-aktai/teises-aktai/augalu-veisles/> (daugiau apie institucijas ir IN objektus žiūrėti <https://intelektine.lt/>).

Specialieji pagal IN institutus:

- Autorių teisių - Berno konvencija, Romos konvencija, Fonogramų konvencija, kt.
- Pramoninės nuosavybės - Paryžiaus konvencija, Hagos sutartis, Madrido protokolas ir kt.
- Dvišaliai tarptautiniai susitarimai.

1.2.2. ES teisės aktai:

- Pirminiai (2009-12-01 Lisabonos sutartis);
- Antriniai (Direktyvos, Reglamentai);
- ES Teisingumo teismo sprendimai.

1.2.3. Nacionaliniai teisės aktai:

- Lietuvos Respublikos Konstitucija

23 straipsnis

Nuosavybė neliečiama. Nuosavybės teises saugo įstatymai.

42 straipsnis

Dvasinius ir materialinius autoriaus interesus, susijusius su mokslo, technikos, kultūros ir meno kūryba, saugo ir gina įstatymas.

- Įstatymai:
 - Bendrieji – Civilinis kodeksas, Baudžiamasis kodeksas, Administracinių nusižengimų kodeksas, Muitinės įstatymas ir kt.
 - Specialieji - Autorių teisių ir gretutinių teisių, Patentų, Prekių ženklų, Dizaino, Augalų veislių apsaugos ir kt.
- Poįstatyminiai teisės aktai (Registrų nuostatai, IN įstatymus įgyvendinančios taisyklės, Tvarų aprašai ir kt.)
- Teismų sprendimai³.

³ Teismų praktikos pramoninės nuosavybės apsaugos srityje apžvalgas galima rasti <https://vpb.lrv.lt/lt/veiklos-sritys/gincu-sprendimas/teismu-praktikos-apzvalgos>.

II. PAGRINDINIAI IN OBJEKTAI IR JIEMS KELIAMI REIKALAVIMAI

2.1. Prekių ženklai

LIETUVOS RESPUBLIKOS PREKIŲ ŽENKLŲ ĮSTATYMAS

5 straipsnis. Žymenys, galintys sudaryti ženklą

Ženklas gali būti sudarytas iš bet kokių žymenų, pavyzdžiui, iš žodžių, įskaitant asmenvardžius, ar piešinių, raidžių, skaitmenų, spalvų, prekių ar jų pakuotės formos arba garsų, jeigu tokie žymenys atitinka šias abi sąlygas:

- 1) jie gali atskirti vieno asmens prekes arba paslaugas nuo kitų asmenų prekių arba paslaugų;
- 2) juos galima pateikti Lietuvos Respublikos prekių ženklų registre (toliau – Registras) taip, kad kompetentingos institucijos ir visuomenė galėtų aiškiai ir tiksliai nustatyti ženklo savininkui suteiktos apsaugos objektą.

14 straipsnis. Ženklo savininko teisės

1. Ženklo registracija suteikia ženklo savininkui išimtines teises į tą ženklą.
2. Nepažeisdamas kitų savininkų teisių, įgytų iki įregistruoto ženklo paraiškos padavimo arba prioriteto datos, šio ženklo savininkas turi teisę uždrausti kitiems asmenims, neturintiems jo sutikimo, vykdant komercinę veiklą naudoti bet koki žymenį prekėms ar paslaugoms žymėti, kai:
 - 1) žymuo yra tapatus ženklui ir juo žymimos prekės ar paslaugos yra tapačios toms prekėms ar paslaugoms, kurioms ženklas yra įregistruotas;
 - 2) žymuo yra tapatus ženklui arba į jį panašus ir juo žymimos prekės ar paslaugos yra tapačios prekėms ar paslaugoms, kurioms ženklas yra įregistruotas, arba į jas panašios, jeigu yra tikimybė suklaidinti dalį visuomenės; tikimybė suklaidinti apima tikimybę susieti žymenį su ženklu;
 - 3) žymuo yra tapatus ženklui arba į jį panašus, nepaisant to, ar juo žymimos prekės ar paslaugos yra tapačios, panašios ar nepanašios į tas, kurioms ženklas buvo įregistruotas, jeigu pastarasis turi reputaciją Lietuvos Respublikoje ir jeigu dėl to žymens naudojimo be tinkamos priežasties nesąžiningai pasinaudojama ženklo pranašumais, pažeidžiamas skiriamasis ženklo požymis arba pakenkiama ženklo reputacijai.
3. Ženklo savininkas, vadovaudamasis šio straipsnio 2 dalies nuostatomis, turi teisę uždrausti:
 - 1) žymeniu žymėti prekes ar jų pakuotę;
 - 2) siūlyti žymeniu pažymėtas prekes, išleisti jas į rinką ar tais tikslais sandėliuoti arba siūlyti ar teikti žymeniu pažymėtas paslaugas;
 - 3) importuoti ar eksportuoti žymeniu pažymėtas prekes;

- 4) naudoti žymenį kaip prekybinį ar juridinio asmens pavadinimą arba jo dalį;
 - 5) naudoti žymenį komercinės veiklos dokumentuose ir reklamoje;
 - 6) naudoti žymenį lyginamojoje reklamoje, kuri neatitinka Lietuvos Respublikos reklamos įstatymo lyginamajai reklamai nustatytų reikalavimų.
4. Nepažeisdamas kitų savininkų teisių, įgytų iki įregistruoto ženklo paraiškos padavimo datos arba prioriteto datos, šio ženklo savininkas taip pat turi teisę uždrausti kitiems asmenims vykdant komercinę veiklą įvežti prekių į Lietuvos Respubliką neišleidžiant jų į laisvą apyvartą Lietuvos Respublikos teritorijoje, kai tokios prekės, įskaitant jų pakuotę, įvežamos iš trečiųjų valstybių ir yra be ženklo savininko sutikimo pažymėtos ženklu, kuris yra tapatus tokioms prekėms įregistruotam ženklu arba kurio pagal esminius požymius negalima atskirti nuo to ženklo.
5. Šio straipsnio 4 dalis netaikoma, jeigu pagal Europos Parlamento ir Tarybos 2013 m. birželio 12 d. reglamentą (ES) Nr. 608/2013 dėl muitinės atliekamo intelektinės nuosavybės teisių vykdymo užtikrinimo, kuriuo panaikinamas Tarybos reglamentas (EB) Nr. 1383/2003 (OL 2013 L 181, 15 p.), pradėtų procedūrų, atliekamų siekiant nustatyti, ar buvo pažeistos įregistruoto ženklo savininko teisės, metu deklarantas ar prekių turėtojas pateikia įrodymus, kad įregistruoto ženklo savininkas neturi teisės uždrausti pateikti prekes rinkai galutinės paskirties valstybėje.
6. Ženklo savininkas taip pat turi teisę uždrausti naudoti žymenį kitais negu prekių ar paslaugų atskyrimo tikslais, jeigu dėl to žymens naudojimo be tinkamos priežasties nesąžiningai pasinaudojama ženklo privalumais, pažeidžiami skiriamieji ženklo požymiai arba pakenkiama ženklo reputacijai.
7. Plačiai žinomo ženklo savininkas taip pat turi teisę uždrausti kitiems asmenims be jo sutikimo naudoti pramoninėje ar komercinėje veikloje bet kurį žymenį, kurį galima palaikyti plačiai žinomo ženklo atgaminiu, imitacija ar vertimu ir kuris:
- 1) gali suklaidinti dėl tapačių ar panašių prekių ar paslaugų, kurioms plačiai žinomas ženklas naudojamas;
 - 2) gali suklaidinti, nes tuo žymeniu pažymėtas netapačias ir nepanašias prekes ar paslaugas galima susieti su tomis prekėmis ar paslaugomis, kurios žymimos plačiai žinomu ženklu, ir dėl to gali būti pažeistos registruoto plačiai žinomo ženklo savininko teisės.

2.1.1. Prekių ženklų rūšys:

Prekių ženklu gali būti bet koks žymuo, kurio pagrindinė paskirtis – atskirti vieno asmens prekes arba paslaugas nuo kito asmens prekių arba paslaugų.

Pagal šią skiriamąją funkciją ženklai gali būti:

- skirti tik prekėms žymėti (prekių ženklas);
- skirti tik paslaugoms žymėti (paslaugų ženklas);
- skirti žymėti ir prekes, ir paslaugas (prekių ir paslaugų ženklas).

Tačiau praktikoje sąvoka „prekių ženklas“ (anglų k. – *trade mark*) tradiciškai vartojama kaip bendrinė sąvoka tiek ženklu, kurie skirti prekėms žymėti, tiek ženklu, kurie skirti paslaugoms žymėti.

Ženklas gali būti sudarytas iš bet kokių žymenų, pavyzdžiui, iš žodžių, įskaitant asmenvardžius, ar piešinių, raidžių, skaitmenų, spalvų, prekių ar jų pakuotės formos arba garsų, jeigu tokie žymenys atitinka šias abi sąlygas:

1) jie gali atskirti vieno asmens prekes arba paslaugas nuo kitų asmenų prekių arba paslaugų;

2) juos galima pateikti Lietuvos Respublikos prekių ženklų registre (toliau – Registras) taip, kad kompetentingos institucijos ir visuomenė galėtų aiškiai ir tiksliai nustatyti ženklo savininkui suteiktos apsaugos objektą.

2.1.2. Prekių ženklų tipai:

Žodiniai, kai visi ženkle esantys elementai yra vien žodžiai ar raidės, skaitmenys, kiti įprasti tipografiniai ženklai arba jų derinys. Žodinis ženklas pateikiamas įprastais rašmenimis, be grafinių elementų ar spalvų.

Grafiniai, kai ženklą sudaro bet koks grafinių elementų, žodžių, spalvų derinys, ženklo vaizdas pateikiamas taip, kad būtų matomi visi jo elementai ir spalvos.

Erdviniai (3D), kai ženklą yra pati gaminio išvaizda, gaminio pakuotė ar talpykla. Ženklo vaizdas pateikiamas taip, kad jis būtų matomas iš vienos arba kelių skirtingų perspektyvų.

Muzikinis ar garsinis, kai ženklą yra nedidelis muzikinis kūrinys. Ženklas pateikiamas garso įrašu (MP3 formatu) arba natomis penklinėje.

Spalviniai ženklai, kai saugoma išskirtinai spalva ar keleto spalvų derinys. Kadangi vienai spalvai trūksta skiriamąjo požymio, toks prekės ženklas, registruojamas retai. Įprastesnis yra dviejų ar daugiau spalvų derinio registravimas.

Poziciniai ženklai, kai ženklas pateikiamas ar tvirtinamas tam tikru būdu ant gaminio. Tokio ženklo vaizdas pateikiamas taip, kad būtų tinkamai nurodyta ženklo padėtis ir dydis arba proporcija atitinkamų prekių atžvilgiu. Nesaugomi elementai vizualiai išskiriami brūkšninėmis arba punktyrinėmis linijomis.

Ženkli su raštais, kai ženklą sudaro tam tikri pasikartojantys raštai.

Judesio ženklai, kai jį sudaro tam tikras kintantis judesys. Jis pateikiamas faile (MP4 formatu) arba nuoseklių nejudančių vaizdų serija, iš kurių matyti judesys arba padėties kitimas.

Multimedijos ženklai, kai pateikiamas vaizdo ir garso derinys. Pateikiamas vaizdo faile (MP4 formatu).

Holograminiai ženklai, kai ženklas sudarytas iš holografinį efektą sudarančių grafinių vaizdų. Pateikiamas vaizdo faile (MP4 formatu) arba grafiniu vaizdu, sudarančiu holografinį efektą.

Ženklo skirstymas į tam tikrus tipus pagal juos sudarančius elementus yra aktualus pateikiant paraišką ženklui registruoti, nes prie paraiškos turi būti pridėtas atitinkamas ženklo vaizdas ar jis pateikiamas tam tikra kita teisės aktuose nustatyta forma.

2.1.3. Pagal ženklo paskirtį ir teisinį priklausomumą savininkui ženklas gali būti:

Individualus. Individualus prekių ženklas priklauso vienam ar keliems ženklo savininkams, kurie turi išimtinę teisę į ženklą. Savininku gali būti tiek fizinis, tiek juridinis asmuo, tiek vienas asmuo, tiek keli bendrasavininkiai.

Kolektyvinis. Kolektyvinis ženklas priklauso asmenų sąjungai, kuria laikoma gamintojų, paslaugų teikėjų ar prekybininkų asociacija ar kitas viešasis juridinis asmuo, taip pat kitas užsienio valstybėje įsteigtas gamintojų, paslaugų teikėjų ar prekybininkų susivienijimas, kuris gali savo vardu turėti teises ir pareigas, sudaryti sutartis arba atlikti kitus teisinius veiksmus, būti ieškovu ir atsakovu teisme. Kolektyvinis ženklas registruojamas asmenų sąjungos vardu ir pateikus kolektyvinio ženklo naudojimo nuostatus.

Sertifikavimo. Ženklas gali būti registruojamas kaip sertifikavimo ženklas, jeigu pareiškėjas turi teisę sertifikuoti prekes ar paslaugas, kurioms ženklas turi būti įregistruotas, ir jeigu jis neužsiima verslu, apimančiu sertifikuotos rūšies prekių tiekimą ar paslaugų teikimą. Sertifikavimo ženklas registruojamas pateiktus pareiškėjo teisę vykdyti sertifikavimo funkciją patvirtinantį dokumentą ir patvirtinimą, kad pareiškėjas pats neužsiima verslu, apimančiu sertifikuotos rūšies prekių tiekimą ar paslaugų teikimą.

2.1.4. Prekių ženklo apsauga

Tam, kad ženklas būtų saugomas, jis turi būti įregistruotas. Ženklas yra įregistruojamas, jeigu jis atitinka jam keliamus **absoliučius reikalavimus** (žymuo turi skiriamąjį požymį, nėra tapęs bendrinium, nėra aprašomojo pobūdžio, neprieštarauja viešajai tvarkai, moralei, nenaudojami Lietuvos Respublikos ar kitų valstybių oficialūs simboliai be kompetentingos institucijos leidimo, ir pan.). Ženklo atitikimą absoliutiems reikalavimams tikrina Valstybinis patentų biuras.

Ženklas neregistruojamas arba įregistravus ženklo registracija gali būti nugrinčyta, jeigu ženklas neatitinka **santykinių reikalavimų**, tai yra, pažeidžia kitų asmenų ankstesnes teises, pavyzdžiui, ankstesnio prekių ženklo savininko teises. Ženklo atitikimo santykiniam reikalavimams Valstybinis patentų biuras netikrina, tačiau tai gali būti pagrindas prašyti ženklo neregistruoti (paduodamas protestas paskelbus ženklo paraišką) ar pripažinti jo registraciją negaliojančia (po ženklo įregistravimo).

Ginčai dėl ženklo registracijos pripažinimo negaliojančia tiek dėl absoliučių, tiek dėl santykinųjų pagrindų ar ženklo registracijos panaikinimo privaloma ikiteismine tvarka sprendžiami Valstybinio patentų biuro Apeliaciniame skyriuje, kurio sprendimai gali būti skundžiami teismui (pirmosios instancijos teismas yra Vilniaus apygardos teismas).

Ženklių registravimo tvarką, ženklo savininko teisių gynimą, kitų asmenų teises, susijusias su ženklo registravimu ar naudojimu, reglamentuoja **Lietuvos Respublikos prekių ženklų įstatymas ir jį įgyvendinantys teisės aktai**.

Už paraiškos padavimą ir ženklo įregistravimą, įvairius veiksmus, susijusius su ženklo registracijos duomenų pasikeitimu, ženklo savininko teisių valdymu, ženklo registracijos galiojimu turi būti sumokėti Lietuvos Respublikos mokesčių už pramoninės nuosavybės objektų registravimo įstatymo 4 priedėlyje nustatyti **mokesčiai**.

Įregistruoto prekių ženklo savininkas įgyja išimtinės teises į prekių ženklą, kurios gali būti perduodamos kitiems asmenims, suteikiamos licencijos naudotis ženklu, šios teisės įkeičiamos ir kt.

Prekių ženklai yra teritorinės apsaugos objektai. Todėl Valstybiniame patentų biure registruotas prekių ženklas galioja tik Lietuvos Respublikos teritorijoje. Jeigu norima, kad ženklas būtų saugomas visoje ES, jį galima įregistruoti kaip ES prekių ženklą, o jeigu apsaugos pageidaujama kitose pasaulio valstybėse – registruoti prekių ženklą kiekvienoje valstybėje atskirai arba pasinaudojant tarptautine ženklo registracija pagal Madrido sutarties dėl tarptautinės ženklo registracijos protokolą.

Ženklo registracijos galiojimo terminas yra 10 metų nuo paraiškos padavimo datos, registracija gali būti pratęsiama kas 10 metų. Už ženklo registracijos galiojimo pratęsimą kitam 10 metų laikotarpiui turi būti sumokėtas mokestis.

Daugiau informacijos apie prekių ženklų apsaugą rasite [VPB svetainėje](#).

2.2. Dizainas

LIETUVOS RESPUBLIKOS DIZAINO ĮSTATYMAS

2 straipsnis. Pagrindinės Įstatymo sąvokos

1. Dizainas – viso gaminio ar jo dalies vaizdas, sudarytas iš gaminio ir (arba) jo ornamentikos specifinių savybių – linijų, kontūrų, spalvų, formos, tekstūros ir (arba) medžiagos.
2. Gaminys – pramoniniu būdu arba rankomis pagamintas daiktas, įskaitant sudėtiniam gaminiui sukonstruoti skirtas sudedamąsias dalis, pakuotę, apipavidalinimą, grafinius simbolius ir spaustuvės šriftus, išskyrus kompiuterių programas.

4 straipsnis. Dizaino apsaugos reikalavimai

1. Teisinė apsauga suteikiama Lietuvos Respublikos dizaino registre įregistruotam dizainui, jeigu kitko nenumato tarptautinės sutartys.
2. Dizainas registruojamas ir saugomas šio Įstatymo nustatyta tvarka, jeigu jis yra naujas ir turi individualių savybių.
3. Pagal šį Įstatymą įregistruotas dizainas taip pat gali būti saugomas pagal autorių teisę, jeigu jis išreikštas kokia nors objektyvia forma.

36 straipsnis. Dizaino savininko teisės

1. Įregistruoto dizaino savininkas turi išimtinę teisę dizainą naudoti, leisti arba drausti kitiems asmenims be jo leidimo gaminti, siūlyti parduoti, parduoti, pateikti į rinką, importuoti, eksportuoti, kaupti ir naudoti bet kokius gaminius ar jų dalis, kurių dizainas informuotam vartotojui nesudaro bendro įspūdžio, kuris yra skirtingas nuo įregistruoto dizaino.
2. Nustatant dizaino registracijos suteikiamas teises, atsižvelgiama į dizainerio laisvę kuriant dizainą.

2.2.1. Dizaino apibrėžimas

Dizainas – tai viso gaminio ar jo dalies vaizdas, sudarytas iš gaminio ir (arba) jo ornamentikos specifinių savybių – linijų, kontūrų, spalvų, formos, tekstūros ir (arba) medžiagos. Naujas gaminio dizainas išskiria jį iš kitų vartotojui žinomų dizainų, suteikia gaminiui pridėtinę vertę.

Gaminio dizainą sukuria fizinis asmuo, kuris vadinamas dizaineriu. Jis turi asmenines neturtines ir turtines teises į sukurtą dizainą. Turtines teises dizaineris gali perduoti kitiems asmenims.

2.2.2. Dizaino apsauga

Gaminio dizainas gali būti saugomas autorių teisės ir **neregistruotas**. Tokiu atveju autorių teisių apsaugą reglamentuojantys teisės aktai gina dizainerio teises dėl dizaino kopijavimo. Pagal **2001 m. gruodžio 12 d. Tarybos reglamento (EB) Nr. 6/2002 dėl Bendrijos dizaino** 11 straipsnį neregistruotas dizainas gali būti saugomas ir kaip Bendrijos dizainas trejus metus nuo tos datos, kai tas dizainas pirmą kartą tapo prieinamu Europos Sąjungos visuomenei.

Jeigu dizainas registruojamas kaip pramoninės nuosavybės objektas Lietuvos Respublikos dizaino įstatymo nustatyta tvarka, dizaino savininkas įgyja išimtinės teises į registruotą dizainą, kurios yra platesnės ir saugo ne tik nuo tiesioginio dizaino kopijavimo, bet ir nuo panašaus dizaino, jei vartotojas pagal bendrą išpūdį negali atskirti šių dizainų. Taip pat įregistravus dizainą yra daug paprasčiau įrodyti pirmumo teises į dizainą ir jas apginti.

2.2.3. Dizaino registravimas

Tam, kad dizainas būtų įregistruotas ir saugomas, jis turi būti naujas ir turėti individualių savybių.

Dizainas yra naujas, jeigu joks kitas tapatus dizainas iki paraiškos padavimo ar prioriteto datos nebuvo prieinamas visuomenei. Dizainas laikomas turinčiu individualių savybių, jeigu informuotam vartotojui sudarytas jo bendras išpūdis skiriasi nuo bet kokio kito iki šiol žinomo (visuomenei prieinamo) dizaino.

Dizainas taip pat turi atitikti ir tam tikrus jam keliamus reikalavimus:

- atitikti dizaino sąvoką;
- neprieštarauti viešai tvarkai ar geros moralės principams;
- jei dizaine panaudoti Lietuvos ar užsienio valstybių, tarptautinių organizacijų oficialūs simboliai, turi būti gautas kompetentingų institucijų sutikimas.

Atitikimą šiems reikalavimas patikrina Valstybinio patentų biuras ekspertas dizaino ekspertizės metu.

Dizaino registracija gali būti nugincyta, jeigu dizainas nėra naujas ar neturi individualių savybių arba neatitinka kitų jam keliamų reikalavimų, pažeidžia kitų asmenų ankstesnes teises. Negali būti registruojamas dizainas, kurio savybes lemia vien jo funkcija. Ginčai dėl dizaino registracijos pripažinimo negaliojančia gali būti sprendžiami Valstybinio patentų biuro Apeliaciniame skyriuje dizaino registravimo procedūros metu, vėliau – teismuose (pirmosios instancijos teismas yra Vilniaus apygardos teismas).

Dizaino registravimo tvarką, dizaino savininko teisių gynimą, kitų asmenų teises, susijusias su dizaino registravimu ar naudojimu, reglamentuoja **Lietuvos Respublikos dizaino įstatymas ir jį įgyvendinantys teisės aktai**.

Už paraiškos padavimą, dizaino įregistravimą, įvairius veiksmus, susijusius su dizaino registracijos duomenų pasikeitimu, dizaino savininko teisių valdymu, dizaino registracijos galiojimu turi būti sumokėti nustatyti **mokesčiai**.

Įregistruoto dizaino savininkas įgyja išimtines teises į dizainą, kurios gali būti perduodamos kitiems asmenims, suteikiamos licencijos naudotis dizainu, šios teisės įkeičiamos ir kt.

Dizainas yra teritorinės apsaugos objektas. Todėl jeigu norima, kad dizainas būtų saugomas visoje ES, jį reiktų įregistruoti kaip Bendrijos dizainą, kitose pasaulio valstybėse – registruoti kiekvienoje valstybėje atskirai arba pasinaudojant tarptautine dizaino registracija pagal Hagos susitarimo dėl pramoninio dizaino tarptautinės registracijos Ženevos aktą.

Dizaino registracijos galiojimo terminas yra 5 metai paraiškos padavimo dienos, registracija dar gali būti pratęsiama 4 kartus po 5 metus (maksimalus galiojimo terminas 25 metai nuo paraiškos padavimo datos). Už dizaino registracijos galiojimo pratęsimą kitam 5 metų laikotarpiui turi būti sumokėtas nustatytas mokestis.

Daugiau informacijos apie dizaino apsaugą rasite **VPB svetainėje**.

2.3. Išradimai

LIETUVOS RESPUBLIKOS PATENTŲ ĮSTATYMAS

4 straipsnis. Patentabilūs išradimai

1. Bet kokios technikos srities išradimai yra patentabilūs, jeigu jie yra nauji, atitinka išradimo lygį ir turi pramoninį pritaikomumą.
2. Išradimais nelaikomi:
 - 1) atradimai, mokslo teorijos ir matematiniai metodai;
 - 2) gaminių išoriniai vaizdai;
 - 3) žaidimų, intelektinės arba ūkinės veiklos planai, taisyklės ir būdai, taip pat kompiuterių programos;
 - 4) informacijos teikimo būdai;
 - 5) natūralioje aplinkoje esantis žmogaus kūnas ar jo elementas, įskaitant geno seką ar jos dalis, bet kuriais jo formavimosi ir raidos etapais. Ši nuostata netaikoma išskirtam iš žmogaus kūno ar kitaip, taikant technologinį procesą, gautam elementui, taip pat geno sekai ar jos daliai, net jeigu šio elemento struktūra yra tapati natūralioje aplinkoje esančio elemento struktūrai.

5 straipsnis. Patentabilumo išimtys

1. Patentai neišduodami:
 - 1) žmonių arba gyvūnų gydymo terapiniams arba chirurginiams būdams, ligų diagnostavimo ir profilaktikos būdams, kurie taikomi žmogaus arba gyvūno kūnui. Ši nuostata netaikoma, jeigu išradimo objektas yra įrenginys arba medžiaga ar kompozicija, naudojami šiame punkte nurodytiems būdams;

2) augalų arba gyvūnų veislėms ar iš esmės biologiniams jų išvedimo būdams. Ši nuostata netaikoma mikrobiologiniams augalų arba gyvūnų produkavimo būdams ir šiais būdais gautiems produktams, taip pat augalams ar gyvūnams, jeigu išradimo techninis įgyvendinimas neapsiriboja konkrečia augalo arba gyvūno veisle;

3) išradimams, kurių komercinis panaudojimas prieštarautų visuomenės interesams, moralės ir humaniškumo principams. Sprendimai neišduoti patentų negali būti priimami vien dėl to, kad naudoti tokius išradimus draudžiama pagal įstatymus ar kitus teisės aktus.

2. Šio straipsnio 1 dalies 3 punkte nurodytais pagrindais patentai neišduodami inter alia:

1) žmonių klonavimo būdams;

2) žmogaus lytinių ląstelių genetinės linijos tapatumo keitimo būdams;

3) žmogaus embrionų naudojimui pramoniniais arba komerciniais tikslais;

4) genetinio gyvūnų tapatumo modifikavimo būdams, kurie gali jiems sukelti kančių be didesnės medicininės naudos žmonėms ar gyvūnams, ir šiais būdais produkuotiems gyvūnams.

3. Patentabiliais gali būti pripažinti išradimai, susiję su objektu, kurį sudaro biologinė medžiaga arba kuriame yra biologinės medžiagos, taip pat išradimai, kurie yra būdai, kuriais biologinė medžiaga gaunama, apdorojama arba naudojama. Iš natūralios aplinkos išskiriama arba techninių procesų metu gaminama biologinė medžiaga gali būti išradimo objektas, net jeigu ji iki tol egzistavo gamtoje.

4. Kai išradimo objektas yra būdas, patento suteikiama teisinė apsauga suteikiama ir tuo būdu pagamintam gaminiui.

35 straipsnis. Patento savininko teisės

1. Kai patento objektas yra gaminys, patento savininkas turi išimtinę teisę drausti kitiems asmenims be jo leidimo gaminti, naudoti, siūlyti parduoti, parduoti, importuoti ar eksportuoti tą gaminį.

2. Kai patento objektas yra gaminių gamybos būdas, patento savininkas turi išimtinę teisę drausti kitiems asmenims be jo leidimo naudoti tą būdą ir naudoti, siūlyti parduoti, parduoti, importuoti ar eksportuoti tiesiogiai tuo būdu gautą gaminį.

3. Patento savininkas neturi teisės trukdyti kitiems asmenims atlikti šio straipsnio 1 ir 2 dalyse nurodytų veiksmų, jeigu jie:

1) atliekami savo poreikiams tenkinti ir neprieštaruoja ekonominiams patento savininko interesams;

2) atliekami eksperimentiniams arba mokslinių tyrimų tikslams ir tai netrukdo normaliai naudoti patentą ir nepagrįstai nepažeidžia teisėtų patento savininko interesų;

3) atliekami vienkartiniam vaistų gaminimui vaistinėje pagal receptą arba jeigu nurodyta, kaip naudotis taip pagamintais vaistais;

4) susiję su gaminiiais, kurie paties patento savininko arba jo sutikimu yra pateikti rinkai Europos ekonominės erdvės valstybėse.

4. Patento savininkas turi teisę uždrausti kitiems asmenims tiekti arba siūlyti tiekti pagrindinius patentuoto išradimo elementus, išskyrus tuos, kurie plačiai žinomi ūkinėje

veikloje, jeigu jų tiekimas arba siūlymas tiekti reikalingas šio straipsnio 1 ir 2 dalyse nurodytiems veiksams atlikti.

5. Kai patento savininkas leidžia arba pats parduoda ar kitokiu komerciniu būdu perduoda ūkininkui augalų veisimo medžiagą naudoti žemės ūkyje, laikoma, kad jis suteikia ūkininkui teisę naudoti savo derliaus produktus veisimui ar dauginimui to ūkininko ūkyje. Šios išimties taikymo ribos ir sąlygos nustatytos 1994 m. liepos 27 d. Tarybos reglamento (EB) Nr. 2100/94 dėl augalų veislių teisinės apsaugos Bendrijoje 14 straipsnyje.

6. Kai patento savininkas leidžia arba pats parduoda ar kitokiu komerciniu būdu perduoda ūkininkui veislinius gyvulius ar kitokią gyvūnų dauginimo medžiagą, laikoma, kad jis suteikia ūkininkui teisę naudoti teisinę apsaugą turinčius naminius gyvulius žemės ūkio tikslais. Be to, tai reiškia, kad patento savininkas perduoda gyvūnus ar kitą gyvūnų veisimo medžiagą naudoti žemės ūkyje, bet ne pardavimui ar parduoti komerciniam veisimui.

7. Šio straipsnio 6 dalyje numatytos išimties taikymo ribos ir sąlygos gali būti nustatytos įstatymuose.

8. Teisės į patento paraišką ir patentą yra paveldimos.

2.3.1. Išradimo apibrėžimas

Išradimu paprastai vadinamas naujas ir išradimo lygio (neakivaizdus atitinkamos srities specialistui), pramonėje pritaikomas problemos (uždavinio) techninis sprendimas, sietinas tiek su nauju įrengimu, produkto ar proceso sukūrimu, medžiagos naujas panaudojimu, tiek su jau žinomo įrengimo ar proceso patobulinimu. Išradimo sukūrimas dažniausiai yra sudėtingas procesas, reikalaujantis ilgalaikių mokslinių ir finansinių investicijų į tyrimus ir kūrimą. Todėl išradimą sukūrusiam asmeniui ar jo teisių perėmėjui yra naudinga užpatentuoti išradimą ir įgauti patentu suteikiamą išradimui teisinę apsaugą, kuri tam tikrą laikotarpį garantuoja išimtinę patento savininko teises į išradimą.

2.3.2. Išradimo patentas kaip išradimo teisinės apsaugos forma

Teisė į patentą atsiranda nuo išradimo sukūrimo momento. Tačiau ši teisė turi būti realizuota, t. y., sukūrus išradimą ir norint gauti patentą, turi būti paduota patento paraiška, nuo kurios padavimo ar prioriteto datos skaičiuojami atitinkami teisinės apsaugos terminai. Išradimo patentavimas nėra privaloma procedūra. Išradimas gali būti naudojamas rinkoje ir tuo atveju, jeigu jis nėra patentuotas. Todėl patentuoti išradimą yra tikslinga dėl kelių priežasčių.

Patentas suteikia išimtinę teisę į išradimą (naują įrenginį, produktą ar procesą), pagal kurią tik patento savininkas turi teisę gaminti, parduoti ar kitaip naudoti savo išradimą. Išradimo sukūrimui paprastai reikalingos nemažos investicijos. Konkurentai neapsaugotą naują produktą gali nukopijuoti ir jį vėliau parduoti. Patento suteikiama išimtinė teisė sudaro galimybes neleisti konkurentams gaminti ar parduoti tokių pačių produktų. Vadinas, patentas yra priemonė užtikrinti verslo konkurencingumą. Patentą taip pat galima licencijuoti, patentas gali palengvinti komercinių partnerių paiešką.

Padavus patento paraišką, išradimas neskelbiamas 18 mėnesių (pareiškėjo prašymu gali būti skelbiama anksčiau), taip suteikiant galimybę būsimam patento savininkui pasiruošti patentu saugomą gaminį išleisti į rinką ar per 12 mėnesių prioriteto laikotarpį paduoti patentų paraišką ir kitas šalis ar regionines patentų tarnybas, ir per likusius 6 mėnesius iki paskelbimo patenkinti kitų šalių patentų tarnybų reikalavimus, o patentų tarnyboms parengti išradimo aprašymą paskelbimui.

Išradimui patentu suteikiama apsauga galioja tik tos valstybės, kurioje gautas patentas, teritorijoje.

2.3.3. Išradimo patentavimas

Norint įgyti išradimo apsaugą Lietuvoje, reikia paduoti patento paraišką Lietuvos Respublikos valstybiniam patentų biurui. Taip pat galima išplėsti išradimo apsaugą į Lietuvą regioniniu keliu gaunant **Europos patentą**.

Lietuvoje išradimo patentas yra išduodamas, jeigu patento paraiška atitinka formalius reikalavimus ir išradimas gali būti pripažintas išradimu pagal Patentų įstatymo 4 ir 5 straipsnius. Lietuvoje galioja pareikštinė išradimų patentavimo procedūra, Valstybinis patentų biuras išradimo patentavimo procedūros metu netikrina išradimo naujumo, išradimo lygio ir pramoninio pritaikomumo. Šią patikrą gali atlikti Europos patentų tarnyba, kurios parengta paieškos ataskaita pateikiama pareiškėjui ir skelbiama viešai Lietuvos Respublikos patentų duomenų bazėje; ši paslauga gali būti užsakoma pareiškėjo pageidavimu per Valstybinį patentų biurą ir nėra privaloma (daugiau informacijos apie šią paslaugą [čia](#)).

Išradimas yra naujas, jeigu jis yra nežinomas technikos lygiu, kuriuo laikoma visa, kas iki patento paraiškos padavimo ar prioriteto datos viešai buvo skelbta arba naudota ne tik Lietuvoje, bet užsienyje (Patentų įstatymo 6 straipsnis). Todėl labai svarbu atkreipti dėmesį ir pačiam išradėjui ar jo teisių perėmėjui nepažeisti išradimo naujumo iki patento paraiškos padavimo atskleidžiant viešai savo išradimą (toks atskleidimas galimas tik lengvatiniu terminu, nustatytu Patentų įstatymo 9 str.)

Išradimas atitinka išradimo lygį, jeigu jis pagal technikos lygį nėra akivaizdus atitinkamos srities specialistui (Patentų įstatymo 7 straipsnis). Išradimas turi pramoninį pritaikomumą, jeigu išradimą galima pagaminti ar panaudoti pramonėje, žemės ūkyje, sveikatos apsaugos ar kitose srityse (Patentų įstatymo 8 straipsnis).

Išradimas gali būti ir tarnybinis, jeigu jis yra sukurtas pagal išradybinę veiklą numatančią darbo sutartį arba pasinaudojant sukauptą darbdavio patirtimi, jo technologijomis, įrengimais arba pagal konkretų pavedimą projektavimo, konstravimo, mokslinio tyrimo arba technologijų kūrimo metu (Patentų įstatymo 11 straipsnis).

Išradimo patentavimo procedūra dažnai reikalauja specialių techninių ir teisinių žinių, todėl Patentų įstatymo 14 str. nustato specialius reikalavimus atstovavimui, tai yra patento paraišką pareiškėjas gali paduoti pats arba per atstovą, kuris turi būti įrašytas į Lietuvos Respublikos patentinių patikėtinių [sąrašą](#).

Patento išdavimo tvarką, patento savininko teisių gynimą, kitų asmenų teises, susijusias su patento išdavimu ar naudojimu, reglamentuoja **Lietuvos Respublikos patentų įstatymas ir jį įgyvendinantys teisės aktai**.

Už patento paraiškos padavimą, patento išdavimą, įvairius veiksmus, susijusius su patento paraiškos ar patento duomenų pasikeitimu, patento savininko teisių valdymu, patento galiojimu turi būti sumokėti nustatyti **mokesčiai**.

Išduoto išradimo patento savininkas įgyja išimtinės teises į patentuotą išradimą, kurios gali būti perduodamos kitiems asmenims, suteikiamos licencijos naudotis patentuotu išradimu, šios teisės įkeičiamos ir kt.

Išradimo patento galiojimas priklauso nuo metų mokesčio, kuris mokamas už kiekvienus patento galiojimo metus, pradedant trečiaisiais galiojimo metais, sumokėjimo. Maksimalus išradimo patento galiojimo terminas – 20 metų.

Jeigu išradimo objektas yra vaisto arba augalų apsaugos priemonės veiklioji medžiaga, patentu suteikiama maksimali 20 metų apsauga gali būti pratęsta, gavus **papildomos apsaugos liudijimą**. Papildomos apsaugos liudijimai yra išduodami pasibaigus patento galiojimo terminui ir išduodami tokiam laikotarpiui, kuris gaunamas jį apskaičiuojant pagal specialią formulę – iš pirmojo leidimo prekiauti vaistu rinkoje išdavimo datos atėmus patento paraiškos padavimo datą bei 5 metus .

Ginčai dėl išradimo patento pripažinimo negaliojančiu, patento savininko teisių pažeidimo sprendžiami teismuose – (pirmosios instancijos teismas yra Vilniaus apygardos teismas).

Išradimo patentas yra teritorinės apsaugos objektas. Todėl Valstybinio patentų biuro išduotas išradimo patentas galioja tik Lietuvos Respublikos teritorijoje. Jeigu norima, kad išradimas būtų saugomas kitose užsienio valstybėse, galima patento paraišką paduoti Europos patentų tarnybai ir siekti Europos patento, kuris galios patento savininko pasirinktose Europos patentų organizacijai priklausančiose valstybėse. Jeigu išradimo patento apsaugos pageidaujama kitose pasaulio valstybėse, galima patentuoti išradimą kiekvienoje valstybėje atskirai arba pasinaudojant tarptautine išradimo patentavimo procedūra pagal Patentinės kooperacijos sutartį. Pažymėtina, kad, nors patentų tarnyba išduoda patentą, ji automatiškai negina patento savininko teisių – pats patento savininkas turi imtis teisių užtikrinimo priemonių pagal tos valstybės, kurioje galioja patentas, teisės aktų reikalavimus.

Daugiau informacijos apie išradimų apsaugą rasite [VPB svetainėje](#).

2.4. Autorių teisės

LIETUVOS RESPUBLIKOS AUTORIŲ TEISIŲ IR GRETUTINIŲ TEISIŲ ĮSTATYMAS

4 straipsnis. Autorių teisių objektai

1. Autorių teisių objektai – originalūs literatūros, mokslo ir meno kūriniai, kurie yra kokia nors objektyvia forma išreikštas kūrybinės veiklos rezultatas.
2. Autorių teisių objektai:
 - 1) knygos, brošiūros, straipsniai, dienoraščiai ir kiti literatūros kūriniai, išreikšti bet kokia forma, įskaitant elektroninę, taip pat kompiuterių programas;
 - 2) kalbos, paskaitos, pamokslai ir kiti žodiniai kūriniai;
 - 3) rašytiniai ir žodiniai mokslo kūriniai (mokslinės paskaitos, studijos, monografijos, išvados, mokslo projektai ir projektinė dokumentacija bei kiti mokslo kūriniai);
 - 4) dramos, muzikiniai dramos, pantomimos, choreografijos ir kiti scenoje atlikti skirti kūriniai ir režisuoti spektakliai, taip pat scenarijai ir scenarijų planai;
 - 5) muzikos kūriniai su tekstu arba be teksto;
 - 6) audiovizualiniai kūriniai (kino filmai, televizijos filmai, televizijos laidos, videofilmai, diafilmai ir kiti kinematografinėmis priemonėmis išreikšti kūriniai), radijo laidos;

7) skulptūros, tapybos bei grafikos kūriniai, monumentalioji dekoratyvinė dailė, kiti dailės kūriniai, taip pat scenografijos kūriniai;

8) fotografijos kūriniai ir kiti fotografijai analogiškais būdais sukurti kūriniai;

9) architektūros kūriniai (pastatų ir kitų statinių projektai, brėžiniai, eskizai ir modeliai, taip pat pastatai ir kiti statiniai);

10) taikomosios dailės kūriniai;

11) iliustracijos, žemėlapiai, planai, sodų ir parkų projektai, eskizai ir trimačiai kūriniai, susiję su geografijos, topografijos ar tikslųjų mokslų sritimis;

12) kiti kūriniai.

3. Be to, autorių teisių objektais laikomi:

1) išvestiniai kūriniai, sukurti pasinaudojus kitais literatūros, mokslo ir meno kūriniais (vertimai, inscenizacijos, adaptacijos, anotacijos, referatai, apžvalgos, muzikinės aranžuotės, statinės ir interaktyvios interneto svetainės ir kiti išvestiniai kūriniai);

2) kūrinių rinkiniai ar duomenų rinkiniai, duomenų bazės (išreikštos techninėmis priemonėmis skaityti pritaikyta ar kita forma), kurie dėl turinio parinkimo ar išdėstymo yra autoriaus intelektualinės kūrybos rezultatas;

3) teisės aktų, oficialių administracinio, teisinio ar norminio pobūdžio dokumentų, nurodytų šio Įstatymo 5 straipsnio 2 punkte, neoficialūs vertimai.

4. Autorių teisės išvestiniams kūriniais ir rinkiniams taikomos nepažeidžiant autorių teisių į kūrinių ar kūrinius, kurių pagrindu buvo sukurtas išvestinis kūrinys arba sudarytas rinkinys, bet netaikomos duomenims ar medžiagai, nesantiems autorių teisių objektais, iš kurių sudaryta duomenų bazė.

5 straipsnis. Autorių teisės nesaugomi objektai

Autorių teisių objektais nelaikomi:

1) idėjos, procedūros, procesai, sistemos, veiklos metodai, koncepcijos, principai, atradimai ar atskiri duomenys;

2) teisės aktai, oficialūs administracinio, teisinio ar norminio pobūdžio dokumentai (sprendimai, nuosprendžiai, nuostatai, normos, teritorijų planavimo ir kiti oficialūs dokumentai), taip pat jų oficialūs vertimai;

3) oficialūs valstybės simboliai ir ženklai (vėliavos, herbai, himnai, piniginiai ženklai ir kiti valstybės simboliai bei ženklai), kurių apsaugą reglamentuoja kiti teisės aktai;

4) oficialiai įregistruoti teisės aktų projektai;

5) įprastinio pobūdžio informaciniai pranešimai apie įvykius;

6) folkloro kūriniai;

7) bet kokia medžiaga, gauta atgaminus vaizduojamąjį meno kūrinių nustojus galioti autorių teisių į tą kūrinių terminui, išskyrus atvejus, kai po atgaminimo gauta medžiaga yra originali (autoriaus, atgaminančio kūrinių, intelektualinis kūrinys

13 straipsnis. Autorių teisių atsiradimas

Autorių teisės į literatūros, mokslo ir meno kūrinį atsiranda jį sukūrus.

14 straipsnis. Autorių asmeninės neturtinės teisės

1. Kūrinio autorius, neatsižvelgiant į jo turtines teises, net ir tuo atveju, kai turtinės teisės perduotos kitam asmeniui, turi šias asmenines neturtines teises:

- 1) teisę reikalauti pripažinti kūrinio autorystę aiškiai nurodant autoriaus vardą ant visų išleidžiamo kūrinio egzempliorių, taip pat kitu įmanomu būdu viešai atliekant kūrinį (autorystės teisė);
- 2) teisę reikalauti, kad bet koku būdu naudojant kūrinį būtų nurodomas arba nebūtų nurodomas autoriaus vardas, arba būtų nurodomas autoriaus pseudonimas (teisė į autoriaus vardą);
- 3) teisę prieštarauti dėl kūrinio ar jo pavadinimo bet kokio iškraipymo ar kitokio pakeitimo, taip pat dėl bet kokio kito kėsینimosi į kūrinį, galinčio pažeisti autoriaus garbę ar reputaciją (teisė į kūrinio neliečiamybę).

2. Autorių asmeninės neturtinės teisės neperduodamos kitiems asmenims. Po autoriaus mirties asmeninių neturtinių teisių priežiūra įgyvendinama šio Įstatymo 49 straipsnio 2 dalyje nustatyta tvarka⁴.

3. Kompiuterių programų ir duomenų bazių autoriaus asmeninės neturtinės teisės negali būti naudojamos tokiu būdu, kuris nepagrįstai suvaržytų autorių turtinių teisių į šias kompiuterių programas ir duomenų bazes turėtojo teises, tarp jų ir teisę savo nuožiūra adaptuoti, keisti ir platinti šiuos kūrinius, išskyrus atvejus, kai tokie veiksmai pažeistų autoriaus garbę ar reputaciją.

15 straipsnis. Autorių turtinės teisės

1. Autorius turi išimtines teises leisti arba uždrausti šiuos veiksmus:

- 1) atgaminti kūrinį bet kokia forma ar būdu;
- 2) išleisti kūrinį;
- 3) versti kūrinį;
- 4) adaptuoti, aranžuoti, inscenizuoti ar kitaip perdirbti kūrinį;
- 5) platinti kūrinio originalą ar jo kopijas parduodant, įskaitant viešą siūlymą juos pirkti ar tikslinę kūrinio originalo ar jo kopijų reklamą, skatinančią vartotojus juos įsigyti, taip pat nuomoti, teikti panaudai ar kitaip perduoti kūrinio originalą ar jo kopijas nuosavybėn arba valdyti, importuoti ar eksportuoti;
- 6) viešai rodyti kūrinio originalą ar kopijas;
- 7) viešai atlikti kūrinį bet kokiais būdais ir priemonėmis;

⁴ 2003 m. rugpjūčio 12 d. Vyriausybės nutarimas Nr. 1018 <https://www.e-tar.lt/portal/lt/legalAct/TAR.F802A5E32E44>.

8) transliuoti, retransliuoti ir kitaip viešai skelbti kūrinį, įskaitant jo padarymą viešai prieinamu kompiuterių tinklais (internete).

2. Bet koks kūrinio originalo ar jo kopijų panaudojimas be autoriaus, jo teisių perėmėjo ar jo tinkamai įgalioto asmens leidimo yra laikomas neteisėtu (išskyrus šio Įstatymo numatytus atvejus).

3. Autorius turi teisę gauti tinkamą ir proporcingą autorinį atlyginimą už kiekvieną kūrinio naudojimo būdą, susijusį su autorių turtinėmis teisėmis, nurodytomis šio straipsnio 1 dalyje. Kai autoriaus teises ar teisę gauti atlyginimą administruoja kolektyvinio administravimo organizacija, teisė gauti atlyginimą už tokių teisių naudojimą yra neatšaukiama (negalioja sutartys, kuriomis autorius jos atsisako) ir neperleidžiama (autorius negali jos perduoti jokiai kitai šaliai, išskyrus teisės paveldėjimo atvejus). Už viešą kūrinio atlikimą autorius turi teisę gauti autorinį atlyginimą, kai kūrinys atliekamas tiesiogiai (gyvas atlikimas), taip pat panaudojant fonogramą ar audiovizualinį kūrinio įrašą, radijo ir televizijos transliaciją ar retransliaciją. Už kūrinio transliaciją, retransliaciją ar kitokią viešą kūrinio paskelbimą, įskaitant kūrinio padarymą viešai prieinamo perduodant kompiuterių tinklais (internete), autorius turi teisę gauti autorinį atlyginimą, kai tiesioginis (gyvas) kūrinio atlikimas transliuojamas, retransliuojamas ar kitaip viešai skelbiamas, taip pat panaudojant fonogramą ar audiovizualinį kūrinio įrašą. Autorinio atlyginimo dydis ir jo mokėjimo tvarka nustatoma sutartyse, kurias kūrinį naudotojai sudaro su autoriais arba su kolektyvinio administravimo organizacijomis.

4. Autorius, perdavęs fonogramos gamintojui teisę nuomoti kūrinį, įrašytą į fonogramą, turi neatšaukiamą teisę į tam tikrą autorinį atlyginimą už kūrinio nuomą. Šį atlyginimą moka fiziniai arba juridiniai asmenys, kuriems fonogramos gamintojas perdavė arba suteikė teisę nuomoti fonogramas ar jų kopijas. Ši teisė paprastai įgyvendinama per kolektyvinio administravimo organizaciją.

5. Fonogramų gamintojas autoriaus arba kolektyvinio administravimo organizacijos prašymu turi suteikti autoriui arba kolektyvinio administravimo organizacijai šio straipsnio 4 dalyje nurodytai teisei įgyvendinti reikalingą informaciją.

6. Šio straipsnio 1 dalies 5 punkto nuostatos netaikomos tais atvejais, kai kompiuterių programos nėra pagrindinis platinimo objektas (kompiuterių programos buitinėje technikoje ir kt.).

7. Išimtinė teisė nuomoti ar teikti panaudai kūrinio originalą ar jo kopiją netaikoma pastatams ir taikomosios dailės kūriniais.

2.4.1. Autorių teisės

Autorių teisės – tai turtinės autoriaus teisės ir asmeninės neturtinės autoriaus teisės į jo sukurtą kūrinį.

Turtinės teisės suteikia autoriui teisę kontroliuoti (t.y. leisti arba uždrausti) jo kūrinio bet kokią panaudojimą (atgaminimą, išleidimą, vertimą, adaptavimą, platinimą, viešą rodymą, viešą atlikimą, viešą paskelbimą ir t.t.) ir užtikrina galimybę gauti autorinį atlyginimą už kiekvieną kūrinio naudojimo būdą. Tai ekonominio pobūdžio teisės, kuriomis savo nuožiūra autorius gali disponuoti (jas perduoti ar suteikti kitiems asmenims), jos taip pat gali būti paveldimos pagal įstatymą arba testamentą.

Asmeninės neturtinės autoriaus teisės yra neekonominio pobūdžio, jos pripažįstamos tik pačiam autoriui – yra neperduodamos ir nepaveldimos – nes yra neatsiejamai susijusios su pačia autoriaus asmenybe, t.y. jo vardu, jo garbe ir reputacija. Tai autorystės teisė, teisė į

autoriaus vardą, teisė į kūrinio neliečiamybę. Asmeninės neturtinės autorių teisės Lietuvoje saugomos neterminuotai.

Autorių teisėje yra įtvirtintas formalumų netaikymo principas, kuris reiškia, kad autorių teisių objektų ir teisių turėtojo interesų apsaugai registracija ar jokie kiti formalumai nėra privalomi, todėl autorių teisių objektui keliamus reikalavimus atitinkančio kūrinio autorius turtines ir neturtines teises į savo kūrinį įgyja nuo pat to kūrinio sukūrimo momento.

2.4.2. Autorių teisių objektai

Autorių teisių objektais pagal Lietuvos Respublikos autorių teisių ir gretutinių teisių įstatymą yra laikomi originalūs literatūros, mokslo ir meno kūriniai, kurie yra kokio nors objektyvia forma išreikštas kūrybinės veiklos rezultatas (visi trys – *originalumo*, *kūrybinės veiklos rezultato* ir *objektyvios išraiškos formos* – kriterijai yra būtini).

Autorių teisių objektais nėra laikomi:

- idėjos, procedūros, procesai, sistemos, veiklos metodai, koncepcijos, principai, atradimai ar atskiri duomenys;
- teisės aktai, oficialūs administracinio, teisinio ar norminio pobūdžio dokumentai (sprendimai, nuosprendžiai, nuostatai, normos, teritorijų planavimo ir kiti oficialūs dokumentai), taip pat jų oficialūs vertimai;
- oficialūs valstybės simboliai ir ženklai (vėliavos, herbai, himnai, piniginiai ženklai ir kiti valstybės simboliai bei ženklai), kurių apsaugą reglamentuoja kiti teisės aktai;
- oficialiai įregistruoti teisės aktų projektai;
- įprastinio pobūdžio informaciniai pranešimai apie įvykius;
- folkloro kūriniai.

2.4.3. Autorių teisių subjektai (teisių turėtojai)

Autorių teisių subjektais laikomi autoriai, kiti fiziniai arba juridiniai asmenys, Įstatymo nustatytais atvejais turintys išimtinės turtinės autorių teises, taip pat fiziniai arba juridiniai asmenys, kuriems perėjo išimtinės turtinės autorių teisės (autorių teisių perėmėjai).

2.4.4. Autorių teisių apsaugos terminai

Bendrasis autorių turtinių teisių apsaugos terminas yra visas autoriaus gyvenimas ir 70 metų po jo mirties.

Įstatymas taip pat reglamentuoja autorių turtinių teisių apsaugos trukmę specialiais atvejais (kai kūriniai sukurti bendraautorystės pagrindu, kai kūrinyje nenurodytas autoriaus vardas, kai kalbama apie kolektyvinius kūrinius ar audiovizualinius kūrinius).

Asmeninės neturtinės autorių teisės saugomos neterminuotai. Autorius turi teisę ta pačia tvarka, kaip skiriamas testamentu vykdytojas, nurodyti asmenį, kuriam jis paveda saugoti asmenines neturtines teises. Jeigu autorius nėra davęs tokių nurodymų, autorių asmenines neturtines teises saugo jo įpėdiniai. Kai įpėdinių nėra, taip pat kai pasibaigia šio Įstatymo nustatyti autorių turtinių teisių galiojimo terminai, autorių asmeninių neturtinių teisių apsaugą Vyriausybės nustatyta tvarka įgyvendina Vyriausybės įgaliota institucija (t.y. Kultūros ministerija).

2.5. Gretutinės teisės

Gretutinės teisės – tai atlikėjų, fonogramų gamintojų, transliuojančiųjų organizacijų, audiovizualinių kūrinių (filmų) pirmojo įrašo gamintojų teisės, užtikrinančios jų finansinių ir moralinių (atlikėjams) interesų apsaugą.

Gretutinės turtinės (ekonominio pobūdžio) teisės - tai išimtinės teisės leisti ar uždrausti atlikimų, fonogramų, transliacijų, audiovizualinių kūrinių (filmų) įrašų panaudojimą ir teisė gauti atlyginimą, kai minėti objektai naudojami.

Atlikėjams, be Įstatymo garantuojamų turtinių teisių, pripažįstamos ir neturtinės teisės į savo tiesioginį (gyvą) atlikimą ar atlikimo įrašą: jie turi teisę reikalauti, kad atlikimo ar jo įrašo naudotojai įvardintų juos kaip atlikėjus, turi teisę į atlikimo neliečiamybę. Kiti gretutinių teisių subjektai neturtinių teisių neturi, turi tik minėtas ekonominio pobūdžio turtines teises.

2.5.1. Gretutinių teisių objektai

Gretutinių teisių objektai, kaip numatyta Įstatyme, yra tiek tiesioginis (gyvas) atlikimas, tiek į garso ar audiovizualinę laikmeną įrašytas kūrinio atlikimas, fonograma, audiovizualinio kūrinio pirmasis įrašas, transliuojančios organizacijos radijo ir televizijos transliacija.

2.5.2. Gretutinių teisių subjektai (teisių turėtojai)

Gretutinių teisių subjektai yra atlikėjai, fonogramų gamintojai, transliuojančiosios organizacijos, audiovizualinių kūrinių (filmo) pirmųjų įrašų gamintojai, kiti fiziniai arba juridiniai asmenys, Įstatymo nustatytais atvejais turintys išimtinės gretutines teises, taip pat fiziniai arba juridiniai asmenys, kuriems perėjo išimtinės gretutinės teisės (gretutinių teisių perėmėjai).

2.5.3. Gretutinių teisių apsaugos terminai

Atlikėjų asmeninės neturtinės teisės saugomos neterminuotai. Atlikėjų turtinių teisių apsaugos terminas yra 50 metų po atlikimo datos. Jeigu per šį laikotarpį atlikimo įrašas teisėtai išleidžiamas arba teisėtai viešai paskelbiamas, atlikėjų teisės galioja:

- 50 metų po pirmojo tokio atlikimo įrašo, kuris nėra fonograma, išleidimo arba viešo paskelbimo datos, atsižvelgiant į tai, kas įvyko pirmiau;
- 70 metų po pirmojo atlikimo įrašo, kuris yra fonograma, išleidimo arba viešo paskelbimo datos, atsižvelgiant į tai, kas įvyko pirmiau.

Fonogramų gamintojų teisės galioja 50 metų po įrašo padarymo datos. Jeigu per šį laikotarpį fonograma teisėtai išleidžiama, fonogramų gamintojų teisės nustoja galioti praėjus 50 metų nuo pirmojo teisėto išleidimo datos. Jeigu per 50 metų nuo įrašo padarymo datos fonograma nebuvo teisėtai išleista, tačiau per šį laikotarpį ji buvo teisėtai viešai paskelbta, fonogramų gamintojų teisės nustoja galioti praėjus 50 metų nuo fonogramos teisėto viešo paskelbimo datos.

Transliuojančiųjų organizacijų teisės galioja 50 metų po pirmojo transliacijos viešo perdavimo, nepaisant transliacijos perdavimo būdo (laidais, ar bevielio ryšio priemonėmis, įskaitant perdavimą kabeliniais tinklais ir palydoviniu ryšiu).

Audiovizualinio kūrinio (filmo) pirmojo įrašo gamintojo teisės galioja 50 metų po įrašo padarymo datos. Jeigu per šį laikotarpį audiovizualinis kūrinys (filmas) teisėtai išleidžiamas arba teisėtai viešai paskelbiamas, gamintojo teisės saugomos 50 metų po pirmojo tokio išleidimo arba pirmojo tokio viešo paskelbimo datos, atsižvelgiant į tai, kas įvyko pirmiau.

Daugiau informacijos apie autorių teisių ir gretutinių teisių apsaugą rasite [Kultūros ministerijos svetainėje](#).

2.6. Komercinės paslaptys

CIVILINIS KODEKSAS

1.116 straipsnis. Komercinė ir profesinė paslaptis

1. Komercinė paslaptis – informacija, kuri atitinka visus šiuos požymius:

1) yra slapta, tai yra ji, kaip visuma, arba tiksli jos sudėtis ir sudedamųjų dalių konfiguracija apskritai nežinoma arba jos negalima lengvai gauti toje aplinkoje, kurioje paprastai dirbama su tokia informacija;

2) turi tikros ar potencialios komercinės vertės, nes yra slapta;

3) šią informaciją teisėtai valdantis asmuo imasi protingų veiksmų, atsižvelgdamas į aplinkybes, kad ją išlaikytų slaptą.

2. Komercinė paslaptimi nelaikoma:

1) informacija, kuri yra konfidenciali, bet neatitinka komercinės paslapties požymių;

2) informacija, kuri jos turėtojo nurodoma kaip konfidenciali, tačiau yra akivaizdi (plačiai žinoma), viešai paskelbta arba lengvai gaunama toje aplinkoje, kurioje paprastai dirbama su tokia informacija;

3) informacija, kuri įprastomis darbo aplinkybėmis tampa darbuotojų sąžiningai įgyta patirtimi, įgūdžiais, gebėjimais ar žiniomis;

4) informacija apie viešuosius interesus atitinkančias paslaugas teikiančių subjektų paslaugų ir prekių kainas bei veiklos sąnaudas;

5) kita įstatymų nustatyta informacija.

3. Komercinių paslapčių apsaugą nuo neteisėto gavimo, naudojimo ir atskleidimo nustato įstatymas.

4. Informacija pripažįstama profesine paslaptimi, jei ją pagal įstatymus ar sutartį privalo saugoti tam tikros profesijos asmenys (advokatai, gydytojai, auditoriai ir kt.). Šią informaciją tie asmenys gauna atlikdami jiems įstatymų ar sutarčių numatytas pareigas. Atvejus, kuriais profesines teises ir pareigas atliekant gauta informacija nepripažįstama profesine paslaptimi, nustato įstatymai. Dėl neteisėto profesinės paslapties atskleidimo padaryta žala atlyginama bendrais šio kodekso nustatytais pagrindais.

LIETUVOS RESPUBLIKOS KOMERCINIŲ PASLAPČIŲ TEISINĖS APSAUGOS ĮSTATYMAS

4 straipsnis. Neteisėtas komercinių paslapčių gavimas, naudojimas ir atskleidimas

1. Komercinės paslapties gavimas be komercinės paslapties turėtojo sutikimo laikomas neteisėtu, jeigu komercinė paslaptis gauta atlikus šiuos veiksmus:

1) neteisėtai gavus prieigą prie dokumentų, objektų, medžiagų ar elektroninių bylų, kuriuos teisėtai valdo komercinės paslapties turėtojas ir kuriuose yra komercinė paslaptis arba iš kurių galima išgauti komercinę paslaptį juos pasisavinus ar padarius jų kopiją;

2) atlikus kitus veiksmus, kurie, atsižvelgiant į aplinkybes, laikomi prieštaraujančiais ūkinės veiklos sąžiningai praktikai.

2. Komercinės paslapties naudojimas arba atskleidimas laikomi neteisėtais, jeigu ją be komercinės paslapties turėtojo sutikimo naudoja arba atskleidžia asmuo, kuris padarė kuri nors iš šių veiksmų:

1) neteisėtai gavo komercinę paslaptį;

2) pažeidė susitarimą dėl konfidencialios informacijos apsaugos arba kitą pareigą neatskleisti komercinės paslapties;

3) pažeidė pareigą riboti komercinės paslapties naudojimą.

3. Komercinės paslapties gavimas, naudojimas arba atskleidimas taip pat laikomi neteisėtais, kai asmuo, gaudamas, naudodamas arba atskleisdamas komercinę paslaptį, žinojo arba, atsižvelgiant į aplinkybes, turėjo žinoti, kad komercinė paslaptis buvo tiesiogiai arba netiesiogiai gauta iš kito asmens, kuris komercinę paslaptį naudojo arba atskleidė neteisėtai, kaip nurodyta šio straipsnio 2 dalyje.

4. Su komercinės paslapties pažeidimu susijusių prekių gamyba, siūlymas ar pateikimas rinkai arba su komercinės paslapties pažeidimu susijusių prekių importas, eksportas arba laikymas šiais tikslais laikomi neteisėtu komercinės paslapties naudojimu, kai tokią veiklą vykdančias asmuo žinojo arba, atsižvelgiant į aplinkybes, turėjo žinoti, kad komercinė paslaptis buvo naudojama neteisėtai, kaip nurodyta šio straipsnio 2 dalyje.

2.6.1. Komercinės paslapties apibrėžimas

Komercinė paslaptimi laikoma nevieša ir vertinga informacija. Informacijos turėtojas privalo imtis priemonių jai apsaugoti.

Komercinių paslapčių apsauga nėra siejama su registracija ar kitais formaliais veiksmais.

Komercinėms paslaptims yra keliami keli paprasti reikalavimai. Informacija turi būti:

- **Slapta** – informacija bus laikoma slapta, jeigu ji nėra žinoma arba jos negalima gauti tokioje aplinkoje, kurioje su šia informacija paprastai dirbama. Informacijos slaptumas neprivalo būti absoliutus. Informacija gali būti žinoma pasaulio mastu, tačiau neturėtų būti žinoma Lietuvos įmonėms. Informacijos slaptumas neturėtų būti siejamas su jos naujumu ar atskleidimu tam tikram susijusių asmenų (darbuotojų, partnerių arba susijusių įmonių) ratui;
- **Turėti realią arba potencialią komercinę vertę** – komercinė informacija turi suteikti jos turėtojui tam tikrų verslo privalumų, gamybinio pranašumo arba finansinės naudos. Informacijos komercinės vertės požymis paprastai yra preziumuojamas;

- **Informacijos turėtojas turi dėti protingas pastangas išsaugoti informacijos slaptumą** – vertinamos informacijos turėtojo aktyvios pastangos apsaugoti informaciją. Tai subjektyvus vertinimas, šio požymio buvimas rodo informacijos turėtojo interesą apsaugoti tam tikrą informaciją. Pastangos apsaugoti informacijos slaptumą padeda nustatyti kokia konkreti informacija yra saugoma. Pastangomis turėtų būti laikomos protingos techninės, teisinės, fizinės ar kitokios pastangos apsaugoti informaciją. Pastangos vertinamos atsižvelgiant į verslo praktiką. Informacijos turėtojui nebūtina patirti daug išlaidų siekiant apsaugoti informacija. Pastangos turi būti protingos, bet ne ypatingos.

Komercinėmis paslaptimis gali būti laikoma:

- Verslo paslaptys (reklaminės strategijos, kainodara, veiklos kaštų duomenys, klientų sąrašai arba prioritetai ir panaši informacija);
- Techninė informacija (išradimai, brėžiniai, gamybos būdai, dizainas ir panaši informacija).

Neteisėtas tokios slaptos informacijos įgijimas, naudojimas ar atskleidimas prieštaraujant sąžiningai komercinei praktikai yra laikoma nesąžininga praktika ir komercinės paslapties apsaugos pažeidimu.

2.7. Augalų veislės

LIETUVOS RESPUBLIKOS AUGALŲ VEISLIŲ APSAUGOS ĮSTATYMAS

2 straipsnis. Pagrindinės Įstatymo sąvokos

<...>

4. **Augalų veislė** (toliau – **veislė**) – augalų grupė, priklausanti pačiam žemiausiam žinomam augalų taksonui, kuri, nepaisant to, ar atitinka sąlygas, kad veislei būtų suteikta teisinė apsauga:

- 1) turi tam genotipui ar genotipų kombinacijai būdingas savybes;
- 2) išsiskiria iš kurios kitos augalų grupės bent vienu būdingu požymiu;
- 3) laikoma atskiru vienetu dėl gebėjimo dauginantis išlaikyti visus tos veislės augalams būdingus požymius nepakitusius.

3 straipsnis. Veislės teisinės apsaugos sąlygos

Selekcininkui veislės teisinė apsauga suteikiama nustačius, kad veislė atitinka naujumo, išskirtinumo, vienodumo bei stabilumo reikalavimus, ir kai jai yra suteiktas šio Įstatymo 18 straipsnio reikalavimus atitinkantis pavadinimas.

20 straipsnis. Veislės teisinės apsaugos įsigaliojimas

1. Nustatęs, kad augalo veislė atitinka šio Įstatymo 3 straipsnyje nurodytas veislės teisinės apsaugos sąlygas, Saugomų veislių sąrašo tvarkytojas priima sprendimą įrašyti

veislę siūlomu pavadinimu į Saugomų veislių sąrašą ir raštu praneša apie tai pareiškėjui. Sprendime nurodomas veislės pavadinimas, jos selekcininkas, veislės aprašymas, veislės apsaugos galiojimo laikas.

2. Veislę įrašius į Saugomų veislių sąrašą, selekcininkui išduodamas veislės teisinės apsaugos pažymėjimas. Pažymėjimo formą nustato Saugomų veislių sąrašo tvarkytojas.

3. Apsauga veislei suteikiama nuo jos įrašymo į Saugomų veislių sąrašą dienos.

21 straipsnis. Teisinės apsaugos veislei nesuteikimas

Jeigu veislė neatitinka šio Įstatymo reikalavimų, Saugomų veislių sąrašo tvarkytojas nusprendžia neįrašyti veislės į Saugomų veislių sąrašą ir apie tai raštu praneša pareiškėjui.

22 straipsnis. Veislių teisinės apsaugos galiojimo laikas

1. Bulvių, medžių, uogakrūmių ir vynmedžių veislių teisinė apsauga galioja 30 metų, o visų kitų augalų – 25 metus nuo įrašymo į Saugomų veislių sąrašą dienos.

2. Veislės teisinė apsauga nustoja galioti nepasibaigus šiame straipsnyje nustatytiems terminams, jeigu pareiškėjas Saugomų veislių sąrašo tvarkytojui pateikia raštišką prašymą išbraukti veislę iš Saugomų veislių sąrašo. Veislės teisinė apsauga nustoja galioti Saugomų veislių sąrašo tvarkytojui priėmus sprendimą išbraukti veislę iš Saugomų veislių sąrašo.

26 straipsnis. Selekcininko teisės

1. Atsižvelgdamas į šio Įstatymo 28 ir 29 straipsnių nuostatas, selekcininkas turi teisę duoti sutikimą asmenims atlikti su saugomos veislės dauginamąja medžiaga susijusius šiuos veiksmus:

- 1) gaminti ir dauginti;
- 2) paruošti dauginimo tikslams;
- 3) siūlyti parduoti;
- 4) parduoti ar kitaip realizuoti;
- 5) eksportuoti;
- 6) importuoti;
- 7) sandėliuoti ją šios dalies 1–6 punktuose nurodytais tikslais.

2. Asmeniui, nesudariusiam licencinės sutarties arba negavusiam selekcininko raštiško sutikimo dėl veislės, kuriai suteikta teisinė apsauga, dauginamosios medžiagos panaudojimo, draudžiama atlikti bet kokius šio straipsnio 1 dalyje nurodytus veiksmus, susijusius su saugomos veislės dauginamąja medžiaga.

3. Asmenys, naudojantys veislę pagal licencinę sutartį, privalo pranešti selekcininkui apie padaugintą, parduotą bei kitaip realizuotą dauginamąją medžiagą, jeigu kitaip nenumatyta licencinėje sutartyje.

4. Naudojant augalų medžiagą, gautą saugomos veislės dauginamąją medžiagą panaudojus be licencinės sutarties, būtina gauti selekcininko sutikimą, išskyrus atvejį, kai selekcininkas turėjo protingą galimybę įgyvendinti savo teises, susijusias su šia dauginamąja medžiaga.

2.7.1. Augalų veislių apibrėžimas

Augalų veislė – augalų grupė, priklausanti pačiam žemiausiam žinomam augalų taksonui, kuri, nepaisant to, ar atitinka sąlygas, kad veislei būtų suteikta teisinė apsauga:

- 1) turi tam genotipui ar genotipų kombinacijai būdingų savybių;
- 2) išsiskiria iš kurios kitos augalų grupės bent vienu būdingu požymiu;
- 3) laikoma atskiru vienetu dėl gebėjimo dauginantis išlaikyti visus tos veislės augalams būdingus požymius nepakitusius.

2.7.2. Augalų veislių savininkas

Augalų veislių savininkas yra tas asmuo, kuris sukuria arba atranda bei išskiria veislę, yra laikomas augalų veislės selekcininku. Asmuo, kurio vardu veislė įregistruota yra laikomas teisių savininku. Reikėtų pabrėžti, kad tai gali būti ir tas pats selekcininkas ir jo teisių perėmėjas.

2.7.3. Augalų veislių savininko teisės

Augalų veislės savininkas turi šias teises atlikti arba leisti atlikti šiuos veiksmus:

- 1) gaminti ir dauginti (veisti);
- 2) paruošti dauginimo tikslams;
- 3) siūlyti parduoti;
- 4) parduoti ar kitaip realizuoti;
- 5) eksportuoti;
- 6) importuoti;
- 7) laikyti šios dalies 1–6 punktuose nurodytais tikslais.

Leidimą atlikti išvardintus veiksmus savininkas gali suteikti su papildomomis sąlygomis ir apribojimais.

2.7.4. Augalų veislių teisinė apsauga

Registravimo procedūra susideda iš kelių etapų – paraiškos padavimo, formalių paraiškos reikalavimų tikrinimo, pagrindinės paraiškos ekspertizės, kurios metu yra nustatoma ar pateiktoje paraiškoje nurodyta veislė yra nauja, ar siūlomas pavadinimas atitinka sudarymo reikalavimus ir ar pareiškėjas turi teisę pateikti šią paraišką.

Atlikus išankstinę ir pagrindinę paraiškos ekspertizę yra atliekamas techninis veislės patikrinimas. Šio patikrinimo metu yra nustatoma ar veislė atitinka stabilumo, vienodumo ir išskirtinumo reikalavimus.

Iš viso augalų veislei yra keliami penki esminiai reikalavimai, kuriuos ji turi atitikti:

Naujumo – veislė laikoma nauja, jeigu iki registravimo paraiškos padavimo dienos dauginamoji augalų medžiaga nebuvo parduota ar kitaip perleista naudoti kitiems asmenims paties selekcininko iniciatyva arba sutikimu: toje valstybėje, kurioje siekiama gauti apsaugą – anksčiau kaip prieš vienerius metus; kitos valstybės teritorijoje – anksčiau kaip prieš ketverius metus; medžių, vynuogių ir uogakrūmių veislių atveju – anksčiau kaip prieš šešerius metus.

Išskirtinumo – veislė laikoma išskirtine, jeigu ji bent vienu požymiu skiriasi nuo bet kurios kitos paraiškos padavimo datos visuotinai žinomos veislės;

Vienodumo – veislei keliamas vienodumo reikalavimas yra siejamas su pagrindiniais veislės požymiais. Vienodumo kriterijaus neįtakoja nukrypimai susiję su dauginimo ypatumais;

Stabilumo – veislė atitinka šį reikalavimą tuomet, kai po daugkartinio dauginimo, o kai yra būtinas daugkartinio dauginimo ciklas, po kiekvieno tokio dauginimo ciklo, veislės pagrindiniai požymiai išlieka nepakitę;

Pavadinimo – Kiekvienai veislei pagal jos genetinę priklausomybę turi būti suteiktas pavadinimas, kuris padėtų tą veislę identifikuoti. Pavadinimas negali būti sudarytas vien iš skaitmenų, nebent tokia veislių žymėjimo tvarka jau yra nusistovėjusi; negali klaidinti dėl veislės požymių, identiškumo ar selekcininkų tapatybės; negali sutapti su kitu, bet kurioje kitoje valstybėje pavadintos tos pačios ar artimai susijusios augalų rūšies veislės pavadinimu; pavadinimas turi atitikti bendrines lietuvių kalbos normas.

Paraiškos nagrinėjimo metu yra suteikiama laikinoji teisinė apsauga. Šios apsaugos galiojimo metu selekcininkas gali reikalauti asmens pažeidusio jo teises atlyginti nuostolius.

Nustačius, kad augalo veislė atitinka visas apsaugo sąlygas, yra priimamas sprendimas įrašyti veislę į Saugomų veislių sąrašą. Apsauga veislei suteikiama nuo įrašymo į Saugomų veislių sąrašą dienos.

Bulvių, medžių, uogakrūmių ir vynmedžių veislių teisinė apsauga galioja 30 metų nuo įrašymo į Saugomų veislių sąrašą dienos. Visų kitų augalų apsauga galioja 25 metus nuo įrašymo į Saugomų veislių sąrašą dienos. Apsaugos laikotarpis gali būti pratęstas, bet ne ilgiau nei 5 metus.

Daugiau informacijos apie augalų veislių apsaugą rasite [čia](#).

2.8. Geografinės nuorodos

2012 m. lapkričio 21 d. [Europos Parlamento ir Tarybos reglamentas \(ES\) Nr. 1151/2012](#) dėl žemės ūkio ir maisto produktų kokybės sistemų.

2019 m. balandžio 17 d. [2019 m. balandžio 17 d. Europos Parlamento ir Tarybos reglamentas \(ES\) 2019/787](#) dėl spiritinių gėrimų apibrėžties, apibūdinimo, pateikimo ir ženklinimo, spiritinių gėrimų pavadinimų naudojimo pateikiant ir ženklinant kitus maisto produktus, spiritinių gėrimų geografinių nuorodų apsaugos ir žemės ūkio kilmės etilo alkoholio ir distiliatų naudojimo gaminant alkoholinius gėrimus, kuriuo panaikinamas Reglamentas (EB) Nr. 110/2008.

2.8.1. Geografinės nuorodos, kilmės vietos nuorodos ir tradicinio termino, vartojamo vynuui apibūdinti apibrėžimai

Geografinė nuoroda vietovardis ar kitas žodis arba žymuo, pagal kurį galima tiesiogiai arba netiesiogiai nustatyti, kad produktas yra kilęs iš tam tikros teritorijos, regiono ar vietovės, ir kuris sieja to produkto kokybę, reputaciją ar kitas esmines savybes su jo geografine kilme.

Kilmės vietos nuoroda – regiono, tam tikros vietovės arba šalies pavadinimas, vartojamas apibūdinti iš tos vietos kilusiam produktui, kurio kokybė ar savybės yra iš esmės arba išimtinai siejamos su tam tikra geografine aplinka ir jai būdingais gamtos ir žmogaus veiklos veiksniais ir kuris gaminamas, perdirbamas ir ruošiamas nurodytoje geografinėje vietovėje.

Tradicinis terminas, vartojamas vynui apibūdinti – vynui apibūdinti skirtas terminas, ES valstybėse narėse tradiciškai vartojamas siekiant nurodyti, kad vynuogių produktui suteikta saugoma kilmės vietos nuoroda arba saugoma geografinė nuoroda pagal Sąjungos ar nacionalinę teisę arba gamybos ar brandinimo metodą, kokybę, spalvą, vietos tipą arba konkretų įvykį susijusį su vynuogių produkto, paženklinto saugoma kilmės vietos nuoroda arba geografinė nuoroda, istorija.

2.8.2. Saugomos geografinės nuorodos, Saugomos kilmės vietos nuorodos ir Garantuoto tradicinio gaminio nuorodos suteikimas produktams

Maisto produktams, kurie atitinka nustatytus reikalavimus, gali būti suteikta saugoma geografinė nuoroda, saugoma kilmės vietos nuoroda ir garantuoto tradicinio gaminio nuoroda.

Gamintojams pageidaujant, kad produktams būtų suteiktos specifinės nuorodos, šalyje patvirtintai komisijai teikiama paraiška. Jeigu pakanka informacijos apie gaminio savybes, jo gamybą ir yra pateikti būtini dokumentai, paraišką nagrinėja Europos Komisija. Gavusi kitų šalių pastabas Europos Komisija nusprendžia, ar gaminį įtraukti į nuorodų registrą ir suteikti teisę žymėti jį specialiu ženklu, kurį pripažįsta visos Europos Sąjungos šalys.

Norint, kad gaminiui būtų suteiktas saugomos nuorodos ženklą, reikia įrodyti kaip produktas yra susijęs su konkrečiu geografiniu regionu ir, kad skiriasi nuo kitose vietovėse gaminamų produktų. Specifines produkto savybes ir jo kokybę gali patvirtinti konkrečios, pavadinime nurodytos, geografinės vietovės išskirtinumas, pavyzdžiui, klimatas, dirvos sudėtis, joje augančių augalų ypatybės ar pritaikytų gyventi gyvūnų veislinės savybės. Svarbu, kad tokio produkto vienas iš gamybos etapų vyktų būtent toje vietovėje.

Garantuoto tradicinio gaminio kategorijos produktas turi būti gaminamas tradiciniu, ne mažiau kaip 30 metų iš kartos į kartą perduodamu gamybos būdu ar iš tradicinių žaliavų. Įrodymams turi būti pateikti istoriniai šaltiniai, technologinė dokumentacija ar kita informacija.

Daugiau informacijos apie geografinių nuorodų teisinę apsaugą galite rasti [Žemės ūkio ministerijos svetainėje](#), [Valstybinės maisto ir veterinarijos tarnybos svetainėje](#).

III. INTELEKTINĖ NUOSAVYBĖ IR MEDIACIJA

3.1. Mediacija – patraukli alternatyva teisminiam ginčui

Mediacija yra patraukli alternatyva IN ginčų teisminiam sprendimui, kai šalys savanoriškai siekia šių tikslų:

- susitarti taikiai;
- galimybės ginčo šalims pačioms rasti visoms pusėms priimtina sprendimą (pralaimėjusios šalies nebuvimas, *win-win* situacija);
- sumažinti išlaidas, susijusias su ginčo sprendimu;
- ginčo sprendimo operatyvumo (greitesnio sprendimo radimo);
- išlaikyti ginčo sprendimo kontrolės procesą;
- ginčo konfidencialumo išlaikymas, ypač kai ginčo objektas yra susijęs su komercinėmis paslaptimis, IN kūrimo stadija arba pareikštu registruoti, bet dar viešai nepaskelbtu išradimu, dizainu;
- verslo santykių tarp ginčo šalių išsaugojimas ar plėtojimas.

Mediacija ypač tinkama tais atvejais, kai ginčas kyla tarp besitęsiančių sutartinių santykių, pavyzdžiui, prekių ženklų naudojimo licencijos, platinimo susitarimo ar jungtinių tyrimų ir plėtros sutarties šalių, kadangi tarpininkavimas suteikia galimybę rasti sprendimą atsižvelgiant ne tik į griežtas šalių teises ir pareigas, bet ir į verslo interesus.

Mediacija nerekomenduojama:

- ginčiuose dėl padirbtų prekių ar skaitmeninio piratavimo. Mediacijai būdingas konfidencialumas šiuose ginčiuose neleistų sukurti reikalingų precedentų ir, dar svarbiau, dėl viešumo trūkumo, nebūtų atgrasančio poveikio būsimiems pažeidėjams.
- sudėtinguose IN ginčiuose, ypač kai ginčas yra susijęs su patento galiojimu. Čia svarbi tampa ir viešo intereso apsauga, kadangi išradimų patentais saugomi nauji gaminiai, technologijos, inovacijos, kurios daro įtaką visuomenės pažangai.

IN ginčai gali būti gana sudėtingi ir kompleksiški, dažnai juose dalyvauja kelios šalys iš skirtingų valstybių, ginčo klausimas dažnai apima kelias skirtingas IN teises. Kiekviena iš šių teisių gali būti atskirai valdoma ir, savo ruožtu, gali būti visiškai arba iš dalies licencijuota ar perduota kitam asmeniui ar verslo subjektui.

Šalys bet kada gali pasitraukti iš mediacijos ir negali būti verčiamos susitarti. Taip pat mediatorius gali nuspręsti nebetęsti mediacijos proceso, jeigu tampa akivaizdu, kad nebus pasiekti mediacijos tikslai.

Mediacija vykdoma vadovaujantis Mediacijos įstatymu, dėl ginčų specifikos rekomenduojama mediatoriui turėti aukštąjį teisinį, ekonominį išsilavinimą, patirties IN klausimais.

3.2. Esminiai ginčų, susijusių su IN, sprendimo aspektai

Ginčai IN apsaugos srityje dažniausiai kyla dėl:

- IN savininko teisių pažeidimo, kai kitas asmuo neteisėtai naudoja IN savininkui priklausantį IN objektą be savininko sutikimo;
- registruojamų IN objektų, pažeidžiančių ankstesnes kitų asmenų teises;
- teisių į IN pripažinimo, kai asmuo sukuria IN objektą atlikdamas tarnybines pareigas ar darbo funkcijas (tarnybiniai išradimai, tarnybinis dizainas, kūrinys, sukurtas atliekant tarnybines pareigas ar darbo funkcijas) arba kitas asmuo pasisavina autorystę;
- atlyginimo už naudojimąsi IN objektu mokėjimų;
- bendrasavininkystės teisių kuriant IN objektą;
- sudarytų susitarimų dėl IN objektų naudojimo nesilaikymo.

Ginčiuose dėl intelektinės nuosavybės reikėtų atsižvelgti į keletą svarbių aspektų, ypač susijusių su IN teisių prigimtimi, turiniu, apsaugos galiojimo teritorija, terminu.

Sprendžiant IN ginčus šalys **gali tartis** dėl:

- Žalos, nuostolių atlyginimo dydžio, formos ir kitų teisių gynimo būdų, priemonių taikymo;
- Teisių perdavimo;
- Teisių naudotis IN objektu suteikimo (gali būti abipusis suteikimas (priešpriešinės licencijos);
- Teisių pripažinimo;
- Teisių atsisakymo (pvz., IN objekto išregistravimo, paraiškos atsiėmimas);
- Registruoto IN objektų teisinės apsaugos apimties susiaurinimo (pvz. prekių ženklų žymimu prekių ar paslaugų sąrašo susiaurinimas, išradimo patento apibrėžties susiaurinimas, dizaino gaminių sąrašo susiaurinimas);
- IN objekto naudojimo rinkos (teritorijos).

Sprendžiant IN ginčus šalys **negali susitarti** dėl:

- Asmeninių neturtinių teisių – jos negali būti perduotos, jų negali būti atsisakyta;
- VPB priimtų sprendimų registravimo procese pakeitimo – šalys gali susitarti tik dėl veiksmų, kuriuos gali registravimo procese atlikti savo iniciatyva.

3.3. Ginčų dėl IN mediacija Lietuvos Respublikos įstatymuose

3.3.1. Lietuvoje IN įstatymai nenustato privalomos mediacijos IN ginčams, tačiau kai kurie įstatymai, pvz. Prekių ženklų įstatymas ir Autorių teisių ir gretutinių teisių įstatymas, numato tokią galimybę.

Nors kituose IN įstatymuose mediacija nėra įvardinta *expressis verbis*, tačiau ji yra galima taikant bendrąsias mediacijos teisinio reguliavimo nuostatas.

61 straipsnis. Protestų, prašymų dėl ženklo registracijos pripažinimo negaliojančia ar jos panaikinimo nagrinėjimas Valstybiniame patentų biure

1. Apeliacinis skyrius, priėmęs protestą ar prašymą dėl ženklo registracijos pripažinimo negaliojančia ar jos panaikinimo, išsiunčia jį ginčijamo ženklo pareiškėjui, savininkui ar jo atstovui.
2. Ginčijamo ženklo pareiškėjas arba savininkas ar jo atstovas per du mėnesius nuo protesto ar prašymo dėl ženklo registracijos pripažinimo negaliojančia ar jos panaikinimo išsiuntimo dienos privalo pateikti motyvuotą atsakymą. Motyvuoto atsakymo nepateikimas laikomas atsisakymu dalyvauti nagrinėjant protestą ar prašymą dėl ženklo registracijos pripažinimo negaliojančia ar jos panaikinimo, bet neužkerta kelio Apeliaciniam skyriui nagrinėti atitinkamą ginčą ginčijamo ženklo pareiškėjui arba savininkui ar jo atstovui nedalyvaujant.
3. Ginčo šalys turi teisę susipažinti su protesto ar prašymo pripažinti ženklo registraciją negaliojančia arba ją panaikinti medžiaga, daryti ir gauti jos išrašus ir kopijas (skaitmenines kopijas), pareikšti nušalinimus, teikti įrodymus, žodinio posėdžio metu užduoti klausimus kitai šaliai, pateikti prašymus ir argumentus, duoti paaiškinimus, prieštarauti kitos šalies prašymams ir argumentams, gauti Apeliacinio skyriaus sprendimų patvirtintas kopijas (skaitmenines kopijas). Šalys joms priklausančiomis procesinėmis teisėmis privalo naudotis sąžiningai, privalo veikti siekdamas, kad ginčas būtų išnagrinėtas greitai ir teisingai, pasirūpinti tinkamu atstovavimu, pateikti įrodymus. Jeigu šalis negali dalyvauti Apeliacinio skyriaus posėdyje dėl svarbių priežasčių, ji privalo apie tai pranešti Apeliaciniam skyriui, nurodydama priežastis. Jeigu Apeliacinis skyrius šias priežastis pripažįsta svarbiomis, posėdžio data atidedama.
4. Protestų ir prašymų dėl ženklo registracijos pripažinimo negaliojančia ar jos panaikinimo nagrinėjimui Apeliaciniame skyriuje *mutatis mutandis* taikomos šio įstatymo 45 straipsnio 2 ir 3 dalys.
5. Protestų ir prašymų dėl ženklo registracijos pripažinimo negaliojančia ar jos panaikinimo nagrinėjimo tvarka nustatoma Apeliacijų, protestų ir prašymų dėl ženklo registracijos pripažinimo negaliojančia ar jos panaikinimo taisyklėse.
6. *Protesto ar prašymo dėl ženklo registracijos pripažinimo negaliojančia ar jos panaikinimo nagrinėjimo procedūroje bendru šalių prašymu suteikiamas ne trumpesnis negu dviejų mėnesių, bet ne ilgesnis negu vienu metų laikotarpis išspręsti ginčą taikiai, įskaitant mediaciją Lietuvos Respublikos mediacijos įstatymo nustatyta tvarka.*
7. Protestą ar prašymą dėl ženklo registracijos pripažinimo negaliojančia ar jos panaikinimo pateikęs asmuo turi teisę jį atsiimti iki sprendimo priėmimo dienos.

Pažymėtina, kad įgyvendinant Autorių teisių ir gretutinių teisių įstatymą yra įsteigta Lietuvos autorių teisių ir gretutinių teisių komisija, kurios viena iš funkcijų - teikti ikiteisminio ginčų sprendimo ir tarpininkavimo derybose kolektyvinio administravimo paslaugas. Ši paslauga teikiama vadovaujantis **Kultūros ministro 2017 m. sausio 27 d. įsakymu Nr. ĮV-195 „Dėl Lietuvos autorių teisių ir gretutinių teisių komisijos nuostatų, tarpininkavimo derybose tvarkos aprašo, ikiteisminio ginčų sprendimų tvarkos aprašo patvirtinimo“**.

55 straipsnis. Teisė į atlyginimą už transliavimą ir viešą paskelbimą

1. Atlikėjai ir fonogramų gamintojai turi teisę gauti tam tikrą atlyginimą už komerciniais tikslais išleistų (nepaisant jų išleidimo vietos) fonogramų ar jų kopijų tiesioginį ar

netiesioginį transliavimą, retransliavimą ar kitokį viešą paskelbimą, įskaitant atvejus, kai fonograma įtraukta į audiovizualinį įrašą. Autorinio atlyginimo dydis ir jo mokėjimo sąlygos nustatomos fonogramų naudotojų ir kolektyvinio administravimo organizacijų sutartyje. Atlyginimo dydis nustatomas procentais nuo naudotojo pajamų arba konkrečia pinigų suma. Šis atlyginimas atlikėjams ir fonogramų gamintojams dalijamas po lygiai, jeigu jų tarpusavio sutartyje nenustatyta kitaip.

2. Jeigu fonogramų naudotojai ir gretutinių teisių kolektyvinio administravimo asociacijos nesutaria dėl atlyginimo dydžio ir jo mokėjimo sąlygų, bet kuri iš šalių gali kreiptis į Lietuvos autorių teisių ir gretutinių teisių tarybą arba į kitą tarpininką prašydama tarpininkauti derybose. Jeigu šalys nepriima derybose tarpininkaujant pateikto pasiūlymo, atlyginimo dydį ir mokėjimo sąlygas nustato teismas.

3. Šio straipsnio 1 dalyje nurodytą atlyginimą renka bei paskirsto atlikėjams ir fonogramų gamintojams kolektyvinio administravimo organizacijos, Lietuvos Respublikos teritorijoje administruojančios tokio pobūdžio teises, atsižvelgdamos į šio Įstatymo V skyriaus nuostatas.

4. Šio straipsnio 1 dalies nuostatos įgyvendinamos nepažeidžiant autorių teisės gauti autorinį atlyginimą už fonogramose įrašytų kūrinių naudojimą.

65 straipsnis. Kolektyvinio autorių teisių ir gretutinių teisių administravimo taikymo sritis

1. Kolektyvinis autorių teisių ir gretutinių teisių administravimas (toliau – kolektyvinis administravimas) gali būti taikomas šiose kūrinių ir (ar) gretutinių teisių objektų panaudojimo srityse:

- 1) muzikos ir literatūros kūrinių viešam atlikimui bet kokiais būdais ir priemonėmis;
- 2) kūrinių ir gretutinių teisių objektų transliavimui, kitokiam viešam paskelbimui (įskaitant foninę muziką);
- 3) kūrinių ir gretutinių teisių objektų atgaminimui ir padarymui viešai prieinamų kompiuterių tinklais (internete) (įskaitant internetinių muzikos paslaugų teikimą);
- 4) meno kūrinių, literatūros ar muzikos kūrinių rankraščių originalų perpardavimui;
- 5) muzikos ir literatūros kūrinių atgaminimui garso įrašais (fonogramoms), literatūros, muzikos ir kitų meno kūrinių atgaminimui audiovizualiniais įrašais (audiovizualiniams kūriniams);
- 6) kūrinių, gretutinių teisių objektų ar jų kopijų nuomai ir panaudai, išskyrus kompiuterių programas ir duomenų bazes;
- 7) dailės ir taikomojo meno kūrinių, fotografijų, schemų ir brėžinių atgaminimui (reprodukcijoms) leidiniuose ir reklaminėje medžiagoje;
- 8) kūrinių ir gretutinių teisių objektų viešam rodymui;
- 9) kūrinių ir gretutinių teisių objektų, išskyrus audiovizualinių kūrinių (filmų) pirmuosius įrašus, viešam paskelbimui arba padarymui viešai prieinamų teikiant internetines transliavimo paslaugas;
- 10) kitose kūrinių ir gretutinių teisių objektų panaudojimo srityse.

2. Kolektyvinis administravimas privalomai taikomas šiose kūrinių ir (ar) gretutinių teisių objektų panaudojimo srityse:

- 1) kūrinių ir gretutinių teisių objektų retransliavimo paslaugoms;
- 2) atlyginimo už fonogramų, išleistų komerciniais tikslais, transliavimą, retransliavimo paslaugas ar kitokį viešą paskelbimą (įskaitant foninę muziką) surinkimui;

- 3) kūrinių ir gretutinių teisių objektų viešam paskelbimui, kai jį vykdo signalų skleidėjai;
- 4) kompensacinio atlyginimo už kūrinių atgaminimą reprografijos būdu (bet kokiu fotokopijavimo būdu ar naudojant kitus panašaus pobūdžio procesus, kai atgaminama popieriuje ar kitoje panašioje laikmenoje) surinkimui;
- 5) kompensacinio atlyginimo už knygų ir kitų leidinių panaudą bibliotekose surinkimui;
- 6) kompensacinio atlyginimo už kūrinių ir gretutinių teisių objektų atgaminimą asmeniniais tikslais surinkimui;
- 7) kūrinių ir gretutinių teisių objektų viešam paskelbimui arba padarymui viešai prieinamų teikiant retransliavimą papildančias internetines paslaugas.

3. Kai autorių teisių ar gretutinių teisių subjektas nėra suteikęs įgaliojimų jokiai kolektyvinio administravimo organizacijai administruoti jo išimtinę teisę leisti retransliuoti, teikti retransliavimą papildančias internetines paslaugas ar viešai paskelbti per signalų skleidėjus kūrinių ar gretutinių teisių objektą, laikoma, kad tokius įgaliojimus turi kolektyvinio administravimo organizacija, Lietuvos Respublikos teritorijoje administruojanti tokio pobūdžio teisės. Toks autorių teisių ar gretutinių teisių subjektas turi tokias pačias teises ir pareigas pagal retransliuotojų, retransliavimą papildančių internetinių paslaugų ar signalų skleidėjų ir kolektyvinio administravimo organizacijos sudarytas sutartis kaip ir kiti teisių subjektai, kurie yra suteikę kolektyvinio administravimo organizacijai tokius įgaliojimus. Toks autorių teisių ar gretutinių teisių subjektas per 3 metų laikotarpį, skaičiuojant nuo retransliavimo ar kitokio šioje dalyje reglamentuojamo panaudojimo, kuriam buvo panaudotas jo kūrinys ar gretutinių teisių objektas, dienos, gali kreiptis į šio Įstatymo 72³⁰ straipsnio 1 dalyje nurodytą Lietuvos autorių teisių ir gretutinių teisių komisiją su prašymu spręsti dėl jo teisių administravimo. Jeigu šioje dalyje nurodytas teisės Lietuvos Respublikoje administruoja daugiau negu viena kolektyvinio administravimo organizacija, sprendimą, kuri iš jų bus laikoma įgaliota kolektyviai administruoti jo teises, priima Vyriausybės įgaliota institucija.

4. Šio straipsnio 2 ir 3 dalys netaikomos transliuojančiosios organizacijos retransliavimo paslaugų teisėms, kuriomis ji naudojasi savo transliacijų atžvilgiu, nepaisant to, ar atitinkamos teisės yra jos pačios teisės, ar jai perduotos kitų autorių teisių ar gretutinių teisių subjektų. Kai transliuojančiosios organizacijos ir retransliuotojai pradeda derybas dėl leidimo retransliuoti transliuojančiųjų organizacijų transliacijas suteikimo, tokios derybos turi būti vedamos sąžiningai. Derybose dalyvaujančios šalys viena kitai turi pateikti visą deryboms reikalingą informaciją, vadovaudamosi sąžiningumo, skaidrumo, teisėtumo ir protingumo principais. Jeigu derybų metu šalims nepavyksta susitarti dėl licencinės sutarties sąlygų ir (ar) atlyginimo tarifų ir sudaryti licencinę sutartį, bet kuri iš derybų šalių gali kreiptis į šio Įstatymo 72³⁰ straipsnio 1 dalyje nurodytą Lietuvos autorių teisių ir gretutinių teisių komisiją ar kitą tarpininkavimo derybose (mediacijos) paslaugas teikiančią tarpininką su prašymu tarpininkauti derybose dėl licencinės sutarties sudarymo.

72¹³ straipsnis. Kolektyvinio administravimo organizacijos taikomi atlyginimo tarifai

1. Kolektyvinio administravimo organizacija, teikdama naudotojams licencijas naudoti kūrinius ar gretutinių teisių objektus ir administruodama kolektyviai administruojamų pajamų surinkimą ir išieškojimą, taiko pagal šio Įstatymo 72¹ straipsnio 2 dalies 4 punkte nurodytas sąlygas patvirtintus atlyginimų tarifus ir galimas jų nuolaidas (išskyrus šio Įstatymo numatytais atvejais patvirtintus kompensacinių atlyginimų tarifus, taip pat atlyginimų tarifus, taikomus privalomo kolektyvinio administravimo srityse).

2. Kolektyvinio administravimo organizacijos taikomi atlyginimo tarifai turi būti pagrįsti, inter alia atsižvelgiant į teisių naudojimo prekyboje ekonominę vertę, kūriniių ir gretutinių teisių objektų pobūdį ir naudojimo sritį, taip pat į kolektyvinio administravimo organizacijos teikiamų paslaugų ekonominę vertę. Kolektyvinio administravimo organizacijos taikomi atlyginimo tarifai už kūriniių ir gretutinių teisių objektų naudojimą teikiant internetines transliavimo paslaugas turi būti pagrįsti papildomai atsižvelgiant į kūriniių ir gretutinių teisių objektų naudojimo intensyvumą, paslaugų, kuriose naudojami kūriniai ir gretutinių teisių objektai, savybes, įskaitant prieigos prie turinio, įtraukto į paslaugas, trukmę, auditoriją, įskaitant nacionalinę auditoriją ir užsienio auditoriją (įvertinus, ar turinys kreipiamas į užsienio teritoriją), kalbas, kuriomis ji teikiama, tačiau neužkertant kelio apskaičiuoti mokėtiną autorinį atlyginimą pagal transliuojančiosios organizacijos pajamas.

3. Šio Įstatymo 65 straipsnio 2 dalyje numatyto privalomo kolektyvinio administravimo atveju teikiant licenciją, tarifai nustatomi kolektyvinio administravimo organizacijų ir naudotojų derybomis. Negalima be pagrįstos priežasties šalių derybų nutraukti, taip pat trukdyti atskiriems teisių turėtojams dalyvauti derybose. Jeigu derybų šalims nepavyksta susitarti dėl atlyginimo tarifų ir sudaryti licencinę sutartį dėl šioje dalyje išvardytų teisių, bet kuri iš derybų šalių gali kreiptis į šio Įstatymo 72³⁰ straipsnio 1 dalyje nurodytą Lietuvos autorių teisių ir gretutinių teisių komisiją ar kitą tarpininkavimo derybose (mediacijos) paslaugas teikiančią tarpininką su prašymu tarpininkauti derybose dėl atlyginimo tarifų ir licencinės sutarties sudarymo.

72²⁹ straipsnis. Ginčų sprendimas

Kolektyvinio administravimo organizacijų ir naudotojų ginčai, susiję su taikomomis ar siūlomomis kolektyvinio administravimo organizacijų licencijų teikimo sąlygomis, licencinių sutarčių pažeidimais, ir kiti ginčai, kilę dėl šiame Įstatyme nustatytų kolektyvinio administravimo nuostatų taikymo, sprendžiami teisme.

72³⁰ straipsnis. Ikiteisminis ginčų sprendimas ir tarpininkavimas derybose

1. Kolektyvinio administravimo organizacijos, kolektyvinio administravimo organizacijų nariai, teisių turėtojai ar naudotojai ginčus, kilusius dėl šio Įstatymo nuostatų, gali perduoti spręsti Lietuvos autorių teisių ir gretutinių teisių komisijai (toliau – Komisija).

2. Komisija sprendžia:

- 1) turinio dalijimosi internetu paslaugų naudotojų ginčus su autorių teisių ar gretutinių teisių subjektais, išskyrus elektroninės spaudos leidėjus, – dėl šio Įstatymo 105 ir 106 straipsnių nuostatų taikymo;
- 2) autorių ar atlikėjų ginčus su kitomis sutarčių šalimis, kylančius dėl informacijos teikimo taikant šio Įstatymo 40¹ straipsnio nuostatas;
- 3) autorių ar atlikėjų ginčus su kitomis sutarčių šalimis, kylančius dėl papildomo atlyginimo taikant šio Įstatymo 40² straipsnio nuostatas;
- 4) Lietuvos Respublikos teritorijoje įsisteigusių kolektyvinio administravimo organizacijų, teikiančių ar siūlančių teikti daugiateritores licencijas, ginčus:
 - a) su faktiniais ar potencialiais internetinių muzikos paslaugų teikėjais – dėl šio Įstatymo 72¹², 72²² ir 72²³ straipsnių nuostatų taikymo;
 - b) su teisių turėtojais – dėl šio Įstatymo 72²²–72²⁶ straipsniuose numatytų nuostatų taikymo;

c) su kitomis kolektyvinio administravimo organizacijomis – dėl šio Įstatymo 72²²–72²⁶ straipsniuose numatytų nuostatų taikymo.

3. Komisija taip pat atlieka šias funkcijas:

1) Vyriausybės įgaliotos institucijos teikimu nagrinėja su valstybine kolektyvinio administravimo veiklos priežiūra susijusius klausimus, numatytus šio Įstatymo 72²⁸ straipsnio 6, 7 ir 8 dalyse, ir teikia Vyriausybės įgaliotai institucijai išvadas ir siūlymus;

2) Vyriausybės įgaliotos institucijos prašymu teikia siūlymus dėl šio Įstatymo 16 straipsnio 3 dalyje numatyto kompensacinio atlyginimo už knygų panaudą bibliotekose dydžio ir jo mokėjimo tvarkos;

3) Vyriausybės įgaliotos institucijos prašymu pagal poreikį teikia išvadas, siūlymus ir rekomendacijas dėl šio Įstatymo ir kitų teisės aktų autorių teisių, gretutinių teisių ar sui generis teisių srityje nuostatų įgyvendinimo, taikymo ar tobulinimo;

4) kolektyvinio administravimo organizacijų ar naudotojų prašymu tarpininkauja šio Įstatymo 55 straipsnio 2 dalyje numatytose kolektyvinio administravimo organizacijų ir naudotojų derybose dėl atlikėjams ir fonogramų gamintojams mokamo atlyginimo dydžio ir jo mokėjimo sąlygų kolektyviai administruojant šio Įstatymo 55 straipsnio 1 dalyje numatytą teisę į atlyginimą už fonogramų transliavimą ir viešą paskelbimą;

5) kolektyvinio administravimo organizacijų ir naudotojų suderintu prašymu tarpininkauja šio Įstatymo 72¹² straipsnio 5 dalyje numatytose individualiose ar kolektyvinėse derybose dėl licencijų sutarčių sudarymo;

6) šio Įstatymo 65 straipsnio 4 dalyje ir 72¹³ straipsnio 3 dalyje numatytomis sąlygomis tarpininkauja derybose dėl teisės retransliuoti kūrinis ir gretutinių teisių objektus bei atlyginimo už suteiktą retransliacijos teisę tarifų ir nagrinėja klausimus dėl šio Įstatymo 65 straipsnio 3 dalyje numatytų teisių administravimo;

7) šio Įstatymo 75 straipsnio 4 dalyje numatytomis sąlygomis tarpininkauja sprendžiant ginčus, susijusius su šio Įstatymo 75 straipsnio 1 dalyje numatytais techninių apsaugos priemonių taikymo apribojimais;

8) tarpininkauja derybose dėl teisės teikti užsakomųjų vaizdo programų paslaugas siekiant užtikrinti audiovizualinių kūrinių prieinamumą kompiuterių tinklais (internete).

4. Šio straipsnio 1 ir 2 dalyse nurodytus ginčus Komisija sprendžia pagal Vyriausybės įgaliotos institucijos tvirtinamą ikiteisminio kolektyvinio administravimo ginčų sprendimo tvarkos aprašą. Šio straipsnio 3 dalies 4–8 punktuose numatytas tarpininkavimo funkcijas Komisija atlieka pagal Vyriausybės įgaliotos institucijos tvirtinamą tarpininkavimo derybose tvarkos aprašą. Šiuose aprašuose numatytos ginčų sprendimo ir tarpininkavimo procedūros turi būti skubios, nepriklausomos ir nešališkos. Ginčo sprendimo ar tarpininkavimo derybose procesas negali trukti ilgiau kaip 30 darbo dienų, skaičiuojant nuo ginčo sprendimo ar tarpininkavimo proceso pirmojo posėdžio dienos. Komisijos nariai dalyvauja ginčo sprendimo ar tarpininkavimo procese tik pasirašę nešališkumo deklaraciją, kurioje patvirtina savo nešališkumą ir nepriklausomumą nuo ginčo ar derybų šalių.

5. Komisija sudaroma 2 metams iš 7 narių. Komisijos nariais gali būti fiziniai asmenys, turintys teisinį arba kitą (socialinių ar humanitarinių mokslų) aukštąjį universitetinį išsilavinimą ir ne mažesnę kaip 3 metų profesinės, ekspertinės ar mokslinės veiklos patirtį autorių teisių ir gretutinių teisių srityje arba ne mažesnę kaip 3 metų civilinių ginčų taikinamojo tarpininkavimo (mediacijos) paslaugų teikimo patirtį.

6. Komisija neturi juridinio asmens statuso. Komisijos nuostatus, sudėtį ir darbo reglamentą tvirtina, jos veiklos organizacinę ir techninę aptarnavimą atlieka Vyriausybės įgaliota institucija. Komisijos narių darbas Komisijoje apmokamas Lietuvos Respublikos valstybės

ir savivaldybių įstaigų darbuotojų darbo apmokėjimo ir komisijų narių atlygio už darbą įstatymo nustatyta tvarka.

7. Komisijos sprendimai dėl kolektyvinio administravimo ginčų ir tarpininkavimo derybose pateikti pasiūlymai neatima iš ginčo ar derybų šalių teisės kreiptis į teismą.

3.3.2. IN įstatymai gali nustatyti specialius reikalavimus sutarčių formai ir turiniui, sutarčių teisiniam įsigaliojimui.

Turtinės teisės į IN gali būti **perleidžiamos (perduodamos) arba suteikiama teisė naudotis IN objektu** (licencinis susitarimas, franšizės sutartis, distribucijos sutartis), gali būti sudaromos **bendradarbiavimo, užsakymo sutartys** dėl IN objekto sukūrimo.

3.3.2.1. Prekių ženklų, dizaino ir išradimo patentų teisių perdavimo sutartis privalomai turi būti registruojama Valstybiniame patentų biure. Autorių teisė tokio reikalavimo nenumato.

38 straipsnis. Autorių turtinių teisių perdavimas

1. Autorių turtinės teisės gali būti perduodamos sutartimi, paveldėjimo tvarka ir kita įstatymų nustatyta tvarka.
2. Autorių turtinių teisių perdavimas gali būti visiškas arba dalinis, atlygintinis arba neatlygintinis.
3. Negali būti perduodamos teisės į visus būsimus autoriaus kūrinius. Autorių turtinių teisių perdavimas negali būti taikomas kūrinio panaudojimo būdams, kurie autoriaus turtinių teisių perdavimo metu neegzistuoja ar yra nežinomi.
4. Autorių asmeninės neturtinės teisės kitiems asmenims neperduodamos. Jos nepriklauso nuo autorių turtinių teisių, lieka jiems ir tais atvejais, kai turtinės teisės perduodamos kitiems asmenims.

26 straipsnis. Teisės į pareikštą registruoti ar įregistruotą ženklą perdavimas

1. Teisė į pareikštą registruoti ar įregistruotą ženklą gali būti perduota visoms prekėms ar paslaugoms, kurioms jis buvo įregistruotas, arba kai kurioms iš jų.
2. Teisės į pareikštą registruoti ar įregistruotą ženklą perdavimas įrašomas į Registrą vienos iš teisės perdavimo šalių prašymu, jeigu sumokėtas Lietuvos Respublikos mokesčių už pramoninės nuosavybės objektų registravimą įstatymo nustatytas mokestis (toliau – mokestis) ir Valstybiniam patentų biurui pateikiami šie dokumentai:
 - 1) prašymas įrašyti teisės perdavimą;
 - 2) teisės perdavimą patvirtinantis dokumentas;
 - 3) įgaliojimas atstovui (jeigu reikia);
 - 4) šio įstatymo 7 straipsnio 1 dalies 8, 9 ir 10 punktuose nurodytas leidimas ar sutikimas, išduotas teisių perėmėjui (jeigu reikia).
3. Perduodant teises į du ar daugiau ženklų, gali būti paduodamas vienas bendras prašymas su sąlyga, kad kiekvienu atveju yra tas pats pareiškėjas ar ženklo savininkas ir tas pats teisių perėmėjas. Mokestis mokamas už kiekvieną teisės į ženklą perdavimą.

4. Teisės į pareikštą registruoti ar įregistruotą ženklą perdavimas įsigalioja nuo perdavimo duomenų įrašymo į Registrą dienos. Duomenys apie teisės į pareikštą registruoti ar įregistruotą ženklą perdavimą skelbiami Valstybinio patentų biuro oficialiame biuletenyje, jeigu paraiška yra paskelbta ar ženklas įregistruotas Registre. Teisės į pareikštą registruoti ar įregistruotą ženklą perdavimas negalioja, jeigu perdavimo duomenys neįrašyti į Registrą.

42 straipsnis. Teisės į patento paraišką ar patentą perdavimas

1. Sutartis dėl teisės į patento paraišką ar patentą perdavimo turi būti sudaryta raštu.
2. Teisės į patento paraišką ar patentą perdavimas, sumokėjus mokestį, įrašomas į Lietuvos Respublikos patentų registrą vienos iš sutarties dėl teisės perdavimo šalių prašymu, jeigu Valstybiniam patentų biurui pateikiami šie dokumentai:
 - 1) prašymas įrašyti teisės perdavimą į Lietuvos Respublikos patentų registrą;
 - 2) teisės perdavimą patvirtinantis dokumentas;
 - 3) paprastos rašytinės formos įgaliojimas atstovui (jeigu reikia).
3. Valstybinis patentų biuras per 1 mėnesį nuo šio straipsnio 2 dalyje nurodytų dokumentų gavimo dienos patikrina gautus dokumentus ir, jeigu jie atitinka šio straipsnio ir Taisyklių reikalavimus, teisės į patento paraišką ar patentą perdavimo duomenis įrašo į Lietuvos Respublikos patentų registrą.
4. Teisės į patento paraišką ar patentą perdavimas įsigalioja nuo jo įrašymo į Lietuvos Respublikos patentų registrą dienos. Duomenys apie teisės į patento paraišką ar patentą perdavimą skelbiami Valstybinio patentų biuro oficialiame biuletenyje.

40 straipsnis. Teisės į pareikštą registruoti ar įregistruotą dizainą perdavimas

1. Teisė į pareikštą registruoti ar įregistruotą dizainą gali būti perduota pagal sutartį kartu su kitomis su dizaino savininko veikla susijusiomis teisėmis arba atskirai, išskyrus atvejus, kai teisės perėmėjas nėra gavęs leidimo ar sutikimo pagal šio Įstatymo 9 straipsnio 3 ar 4 punktą. Teisė į dizainą pereina kartu su įmone, jeigu sutartyje nenustatyta kitaip.
2. Teisė į pareikštą registruoti ar įregistruotą dizainą gali būti perduota daliai dizaino pavyzdžių.
3. Teisės į pareikštą registruoti ar įregistruotą dizainą perdavimas įrašomas į Lietuvos Respublikos dizaino registrą vienos iš teisės perdavimo šalių prašymu, jeigu yra sumokėtas nustatytas mokestis ir Valstybiniam patentų biurui pateikiami šie dokumentai:
 - 1) prašymas įrašyti teisės perdavimą;
 - 2) šalių pasirašytas teisės perdavimą patvirtinantis dokumentas arba vienos iš šalių ar jos atstovo pasirašytas išrašas iš teisės perdavimo sutarties;
 - 3) įgaliojimas atstovui (jeigu reikia);
 - 4) šio Įstatymo 9 straipsnio 3 ar 4 punkte nurodytas leidimas ar sutikimas, išduotas teisių perėmėjui (jeigu reikia).
4. Valstybinis patentų biuras per Taisyklėse nustatytą terminą gautus dokumentus patikrina ir, jeigu dokumentai atitinka šio Įstatymo ir Taisyklėse nustatytus reikalavimus, duomenis apie teisės į pareikštą registruoti ar įregistruotą dizainą perdavimą įrašo į Lietuvos Respublikos dizaino registrą. Nustatęs, kad pateikti dokumentai neatitinka šio Įstatymo ar Taisyklėse nustatytų reikalavimų, Valstybinis patentų biuras išsiunčia pareiškėjui, dizaino

savininkui ar jo atstovui pranešimą, kuriame nurodo trūkumus ir pasiūlymus, kaip juos ištaisyti. Jeigu per vieną mėnesį nuo pranešimo išsiuntimo dienos trūkumai neištaisomi, prašymas įrašyti teisės perdavimą į Lietuvos Respublikos dizaino registrą laikomas nepaduotu.

5. Teisės į pareikštą registruoti ar įregistruotą dizainą perdavimas įsigalioja nuo jo įrašymo į Lietuvos Respublikos dizaino registrą dienos. Duomenys apie teisės į įregistruotą dizainą perdavimą skelbiami Valstybinio patentų biuro oficialiame biuletenyje.

6. Jeigu perdavus teisę į pareikštą registruoti ar įregistruotą dizainą teisės perėmėjas nėra gavęs leidimo ar sutikimo pagal šio Įstatymo 9 straipsnio 3 ar 4 punktą, Valstybinis patentų biuras priima sprendimą neįrašyti teisės į pareikštą įregistruoti ar įregistruotą dizainą perdavimo duomenų į Lietuvos Respublikos dizaino registrą.

3.3.2.2. IN įstatymuose gali būti nustatyti specialieji reikalavimai licencinėms ir kitų rūšių sutartims.

41 straipsnis. Licencijos suteikimas

1. Dizaino savininkas turi teisę suteikti kitam asmeniui išimtinę ar neišimtinę licenciją naudoti dizainą visoje Lietuvos Respublikos teritorijoje arba tam tikroje jos dalyje.

2. Duomenys apie licencinę sutartį įrašomi į Lietuvos Respublikos dizaino registrą, jeigu yra sumokėtas nustatytas mokestis ir pateikiamas vienos iš licencinės sutarties šalių prašymas. Kartu su prašymu Valstybiniam patentų biurui pateikiami šie dokumentai:

1) šalių pasirašytas licencinės sutarties sudarymą patvirtinantis dokumentas ar vienos iš šalių arba jos atstovo pasirašytas išrašas iš licencinės sutarties;

2) įgaliojimas atstovui (jeigu reikia).

3. Licencinės sutarties sudarymą patvirtinančiame dokumente arba išrašė iš licencinės sutarties turi būti nurodyta:

1) dizaino savininko pavadinimas arba vardas, pavardė ir adresas (buveinė);

2) licencijos gavėjo pavadinimas arba vardas, pavardė ir adresas (buveinė);

3) dizaino, kurį naudoti suteikiama licencija, registracijos numeris;

4) licencijos rūšis;

5) licencijos galiojimo terminas;

6) licencijos galiojimo teritorija.

4. Valstybinis patentų biuras per Taisyklėse nustatytą terminą gautus dokumentus patikrina ir, jeigu dokumentai atitinka šio Įstatymo ir Taisyklėse nustatytus reikalavimus, duomenis apie licencinės sutarties sudarymą įrašo į Lietuvos Respublikos dizaino registrą. Nustatęs, kad pateikti dokumentai neatitinka šio Įstatymo ar Taisyklėse nustatytų reikalavimų, Valstybinis patentų biuras išsiunčia pareiškėjui, dizaino savininkui ar jo atstovui pranešimą, kuriame nurodo trūkumus ir pasiūlymus, kaip juos ištaisyti. Jeigu per vieną mėnesį nuo pranešimo išsiuntimo dienos trūkumai neištaisomi, prašymas duomenis apie licencinę sutartį įrašyti į Lietuvos Respublikos dizaino registrą laikomas nepaduotu.

5. Duomenys apie licencinės sutarties įrašymą į Lietuvos Respublikos dizaino registrą skelbiami Valstybinio patentų biuro oficialiame biuletenyje.

6. Dizaino savininkas gali panaudoti šio Įstatymo 36 straipsnyje numatytas teises prieš licenciatą, jeigu šis nevykdo bet kurios licencinėje sutartyje numatytos sąlygos.

7. Šio straipsnio 1–6 dalies nuostatos mutatis mutandis taikomos ir sublicencinei sutarčiai.

45 straipsnis. Licencinė sutartis

1. Pareiškėjas arba patento savininkas turi teisę suteikti kitam asmeniui išimtinę ar neišimtinę patento licenciją naudoti išradimą visoje Lietuvos Respublikos teritorijoje arba tam tikroje jos dalyje.

2. Licencinės sutarties duomenys, sumokėjus mokestį, įrašomi į Lietuvos Respublikos patentų registrą vienos iš licencinės sutarties šalių prašymu. Kartu su prašymu įrašyti licencinės sutarties duomenis į Lietuvos Respublikos patentų registrą Valstybiniam patentų biurui pateikiami šie dokumentai ar duomenys:

1) abiejų sutarties šalių pasirašytas licencinės sutarties sudarymą patvirtinantis dokumentas ar notaro patvirtintas licencinės sutarties išrašas;

2) paprastos rašytinės formos įgaliojimas atstovui (jeigu reikia).

3. Licencinės sutarties sudarymą patvirtinančiame dokumente arba licencinės sutarties išraše turi būti nurodyta:

1) paskelbtos patento paraiškos arba patento savininko pavadinimas arba vardas, pavardė ir buveinės arba gyvenamosios vietos adresas;

2) licenciato pavadinimas arba vardas, pavardė ir buveinės arba gyvenamosios vietos adresas;

3) paskelbtos patento paraiškos arba patento, kuriems naudoti suteikiama patento licencija, numeris;

4) licencinės sutarties rūšis;

5) licencinės sutarties sudarymo data ir galiojimo terminas;

6) licencinės sutarties galiojimo teritorija.

4. Valstybinis patentų biuras per 1 mėnesį nuo šio straipsnio 2 dalyje nurodytų dokumentų gavimo dienos patikrina gautus dokumentus ir, jeigu jie atitinka šio straipsnio ir Taisyklių reikalavimus, licencinės sutarties duomenis įrašo į Lietuvos Respublikos patentų registrą.

5. Licencinė sutartis tretiesiems asmenims įsigalioja nuo jos duomenų įrašymo į Lietuvos Respublikos patentų registrą dienos. Duomenys apie licencinės sutarties įrašymą skelbiami Valstybinio patentų biuro oficialiame biuletenyje.

6. Paskelbtos patento paraiškos ar patento savininkas gali šio įstatymo 35 straipsnyje nurodytas teises panaudoti prieš licenciatą, jeigu šis nevykdo kurios nors licencinėje sutartyje numatytos sąlygos.

7. Šio straipsnio 1–6 dalių nuostatos mutatis mutandis taikomos patento sublicencinei sutarčiai.

46 straipsnis. Vieša licencija

1. Patento savininkas gali paduoti Valstybiniam patentų biurui pareiškimą, kad už tam tikrą atlyginimą jis sutinka leisti bet kuriam asmeniui naudotis išradimu licenciato teisėmis. Šiuo atveju metų mokestis už patento galiojimą sumažinamas 50 procentų.

2. Valstybinis patentų biuras šio straipsnio 1 dalyje nurodyto pareiškimo nepriima, jeigu į Lietuvos Respublikos patentų registrą jau yra įrašyta išimtinė patento licencija, patento savininko išduota tam pačiam išradimui.
3. Patento savininkas paduotą šio straipsnio 1 dalyje nurodytą pareiškimą gali atšaukti bet kuriuo metu, apie tai raštu pranešęs Valstybiniam patentų biurui, jeigu Valstybinis patentų biuras dar nėra gavęs kitų asmenų rašytinių pranešimų apie ketinimą naudoti šį išradimą.
4. Norintis pasinaudoti vieša licencija asmuo paduoda prašymą pasinaudoti vieša licencija Valstybiniam patentų biurui. Tokiu būdu įgyta licencija yra laikoma neišimtinė.
5. Valstybinis patentų biuras, gavęs asmens prašymą pasinaudoti vieša licencija, neturi teisės įrašyti į Lietuvos Respublikos patentų registrą tam pačiam išradimui išduotą išimtinę patento licenciją, išskyrus atvejį, kai šio straipsnio 1 dalyje nurodytas pareiškimas yra vėliau atšaukiamas.
6. Šio straipsnio 1 dalyje nurodytas patento savininko pareiškimas ir apie šio pareiškimo atšaukimą skelbiama Valstybinio patentų biuro oficialiame biuletenyje.

39 straipsnis. Autorinės sutartys

1. Pagal autorinę sutartį viena šalis (autorius ar jo teisių turėtojas) perduoda arba suteikia autorių turtines teises į literatūros, mokslo ar meno kūrinį arba įsipareigoja sukurti sutartyje nurodytą kūrinį ir perduoti ar suteikti autorių turtines teises į jį kitai šaliai (teisių perėmėjui ar licenciatui), o kita šalis įsipareigoja naudoti kūrinį arba pradėti juo naudotis sutartyje nustatytomis sąlygomis ir sumokėti nustatytą autorinį atlyginimą, jeigu sutartyje nenustatyta kitaip.
2. Šio Įstatymo 15 straipsnio 1 dalyje nurodytas turtines teises autorius gali perduoti kitiems asmenims pagal autorinę sutartį dėl teisių perdavimo arba suteikti pagal autorinę licencinę sutartį (išimtinė arba neišimtinė licencija). Licencija laikoma išimtinė tik tuo atveju, jei tai tiesiogiai nurodyta sutartyje. Asmuo, kuriam perduotos autorių turtinės teisės, laikomas autorių turtinių teisių perėmėju.
3. Sutartys dėl kūrinių redagavimo, mokymo, konsultavimo, organizacinių ir techninių paslaugų ar kitokių paslaugų teikimo nelaikomos autorinėmis. Autorinėmis sutartimis taip pat nelaikomos sutartys, kurių dalykas nėra autorių turtinių teisių į kūrinį perdavimas ar suteikimas.

40 straipsnis. Autorinių sutarčių sąlygos

1. Autorinėje sutartyje turi būti šios sąlygos:
 - 1) kūrinio pavadinimas (užsienio autorių kūrinių pavadinimai nurodomi ir originalo kalba), išskyrus kolektyvinio administravimo organizacijų išduodamas licencijas;
 - 2) kūrinio apibūdinimas (kūrinio rūšis, pavadinimas, pagrindiniai reikalavimai kūriniui);
 - 3) perduodamos ar suteikiamos autorių turtinės teisės (kūrinio panaudojimo būdai), licencijos rūšis (išimtinė ar neišimtinė licencija);
 - 4) teritorija, kurioje galioja teisių perdavimas ar licencija, suteikianti teisę naudoti kūrinį;
 - 5) teisių perdavimo ar licencijos galiojimo terminas;
 - 6) autorinio atlyginimo dydis, mokėjimo tvarka ir terminai;
 - 7) šalių ginčų sprendimo tvarka ir atsakomybė;
 - 8) kitos sutarties sąlygos.

2. Preziumuojama, kad pagal autorinę sutartį perduodama tik tiek autorių teisių, kiek jų reikia konkrečios sutarties tikslams pasiekti. Jeigu autorinėje sutartyje nenurodytas turtinių teisių perdavimo ar suteikimo terminas, sutarties šalis gali nutraukti autorinę sutartį prieš vienerius metus raštu pranešusi kitai šaliai apie sutarties nutraukimą. Jeigu autorinėje sutartyje nenurodyta galiojimo teritorija, laikoma, kad turtinės teisės yra perduotos ar suteiktos Lietuvos Respublikos teritorijoje.

3. Jeigu pagal autorinę sutartį perduotos visos autorių turtinės teisės, laikoma, kad šios teisės perduotos tik dėl sutartyje nurodytų kūrinio naudojimo būdų. Jeigu autorinėje sutartyje nenurodyti kūrinio naudojimo būdai, laikoma, kad autorinė sutartis sudaryta tik dėl tų kūrinio naudojimo būdų, kurie sutarties šalims yra būtini siekiant tikslo, dėl kurio ta sutartis buvo sudaryta.

4. Pasibaigus autorinės sutarties galiojimo terminui, autorius negali reikalauti, kad iš interneto svetainės archyvo būtų pašalintas sutarties galiojimo metu teisėtai paskelbtas jo kūrinys (pvz., publicistikos (žurnalistinis) ar fotografijos kūrinys).

40¹ straipsnis. Informacijos apie kūrinio panaudojimą teikimas

1. Autoriai kartą per metus jų prašymu turi teisę gauti naujausią, aktualią ir išsamią rašytinę informaciją iš šalių, kurioms autoriai sutartimi perdavė ar suteikė teises, apie jų sukurtų kūrinių panaudojimą, įskaitant duomenis apie jų panaudojimo būdus, pajamas, gautas už kūrinių panaudojimą, ir priklausantį atlygį.

2. Pareiga teikti informaciją taip pat taikoma, kai autoriai su prašymu kreipiasi į sublicencijos turėtojus dėl papildomos informacijos, kai yra suteiktos sublicencijos ir pirmoji su autoriumi sutartį sudariusi šalis neturi visos reikalingos informacijos. Bet koks prašymas suteikti informaciją sublicencijų turėtojams gali būti pateikiamas tiesiogiai arba per sutartį su autoriumi sudariusią šalį. Kai paprašoma papildomos informacijos, pirmoji su autoriumi sutartį sudariusi šalis suteikia informaciją apie tuos sublicencijų turėtojus.

3. Šio straipsnio 1 dalis netaikoma šiais atvejais:

1) autorius yra sudaręs sutartį su kolektyvinio administravimo organizacijomis ar kolektyvinio autorių teisių ir gretutinių teisių administravimo nepriklausomais subjektais;

2) autorius yra kompiuterių programos kūrėjas;

3) autorius yra organizacijos, atstovaujančios jo interesams (pvz., asociacijos ar sąjungos), narys, autoriui atstovaujanti organizacija yra sudariusi su naudotojo interesams atstovaujanti organizacija (pvz., asociacija ar sąjunga) sutartį ir taikomos joje nustatytos skaidrumo taisyklės;

4) autoriaus įnašas nėra reikšmingas, išskyrus atvejus, kai autorius įrodo, kad jam ši informacija reikalinga tam, kad jis galėtų pasinaudoti savo teisėmis pagal šio Įstatymo 40² straipsnio 1 dalį. Nustatant, ar autoriaus asmeninis įnašas yra reikšmingas, atsižvelgiama į tai:

a) ar autoriaus įnašas turėjo tiesioginės įtakos bendrai kūrinio komercinei sėkmei;

b) ar autoriaus įnašas galėjo būti pakeistas kito autoriaus įnašu, nedarant poveikio kūrinio komercinei sėkmei.

4. Jeigu nesutariama dėl informacijos teikimo šio straipsnio 1 ar 2 dalyje numatytais atvejais, bet kuri iš sutarties šalių gali kreiptis į šio Įstatymo 72³⁰ straipsnio 1 dalyje nurodytą Lietuvos autorių teisių ir gretutinių teisių komisiją su prašymu išspręsti ginčą, pasinaudoti kitais teisės aktuose numatytais ikiteisminio ginčų sprendimo būdais arba teisės aktų nustatyta tvarka kreiptis į teismą.

5. Sutarčių sąlygos, kuriomis atsisakoma teisės į informaciją, numatytą šio straipsnio 1 dalyje, yra niekinės ir negalioja.

6. Informacija autoriams teikiama laikantis 2016 m. balandžio 27 d. Europos Parlamento ir Tarybos reglamento (ES) 2016/679 dėl fizinių asmenų apsaugos tvarkant asmens duomenis ir dėl laisvo tokių duomenų judėjimo ir kuriuo panaikinama Direktyva 95/46/EB (Bendrasis duomenų apsaugos reglamentas) (toliau – Bendrasis duomenų apsaugos reglamentas), Lietuvos Respublikos asmens duomenų teisinės apsaugos įstatymo reikalavimų ir užtikrinant tinkamą komercinės paslapties ir (arba) konfidencialios informacijos apsaugą. Autoriui ir šaliai, kuriai autorai sutartimi perdavė ar suteikė teises, ar kitai informaciją teikiančiai šaliai susitarus dėl informacijos atskleidimo, šalis gali reikalauti, kad prieš atskleidžiant informaciją autorius būtų įpareigojamas neatskleisti komercinės paslapties ir užtikrinti tinkamą komercinės paslapties ir (arba) konfidencialios informacijos apsaugą.

40² straipsnis. Teisė reikalauti papildomo atlyginimo

1. Autorius turi teisę reikalauti iš šalies, su kuria sudarė sutartį dėl jo teisių naudojimo, ar šios šalies teisių perėmėjo papildomo atlyginimo už konkretų kūrinio naudojimo būdą, kai iš pradžių sutartimi sutartas atlygis yra neproporcingai mažas, palyginti su visomis vėlesnėmis susijusiomis pajamomis.

2. Šio straipsnio 1 dalis netaikoma:

- 1) autorių sutartims su kolektyvinio administravimo organizacijomis ar kolektyvinio autorių teisių ir gretutinių teisių administravimo nepriklausomais subjektais;
- 2) sutartims, kai autorius yra kompiuterių programos kūrėjas;
- 3) sutartims, kuriose numatytas atlygis yra tiesiogiai susietas su pelnu arba pajamomis, gaunamomis iš kūrinio panaudojimo;
- 4) kai dėl kūrinio sukūrimo ne pats autorius, o autoriui atstovaujanti organizacija (pvz., asociacija ar sąjunga) yra sudariusi sutartį su kita šalimi, kuri yra naudotojo interesams atstovaujanti organizacija (pvz., asociacija ar sąjunga).

3. Sutarčių sąlygos, kuriomis atsisakoma teisės į papildomą atlyginimą, yra niekinės ir negalioja.

4. Jeigu autoriai nesutaria su kitomis autorinių sutarčių ar autorinių licencinių sutarčių šalimis dėl teisės į papildomą autorinį atlyginimą, bet kuri iš šalių gali kreiptis į šio Įstatymo 72³⁰ straipsnio 1 dalyje nurodytą Lietuvos autorių teisių ir gretutinių teisių komisiją su prašymu išspręsti ginčą, pasinaudoti kitais teisės aktuose numatytais ikiteisminio ginčų sprendimo būdais arba teisės aktų nustatyta tvarka kreiptis į teismą.

40³ straipsnis. Teisė reikalauti nutraukti sutartį, kai kūrinys nenaudojamas

1. Autorius turi teisę nutraukti sutartį, kuria jis kitai šaliai perdavė autorines turtines teises ar suteikė išimtinę licenciją, arba pakeisti sutartį peržiūrėjęs perduodamų autorinių turtinių teisių apimtį ar atsisakęs išimtinio licencijos pobūdžio, jeigu kūrinys yra nenaudojamas esant visoms šioms sąlygoms:

- 1) po sutarties sudarymo praėjo ne mažiau kaip 3 metai;
- 2) autorius kreipėsi į kitą sutarties šalį su prašymu pradėti naudoti kūrinį ir nustatė ne trumpesnę kaip vienu metų terminą pradėti naudoti kūrinį;
- 3) per nustatytą terminą kita sutarties šalis nepradėjo naudoti kūrinio ir nepateikė autoriui jokių objektyvių priežasčių, kodėl kūrinys nebuvo pradėtas naudoti.

2. Šio straipsnio 1 dalis netaikoma šiomis aplinkybėmis:

- 1) kai autoriaus įnašas kūrinio visumai nėra reikšmingas, kaip tai numatyta šio Įstatymo 40¹ straipsnio 3 dalies 4 punkte;
- 2) esant kitam sutartiniam apribojimui, neleidžiančiam naudoti kūrinį;
- 3) kai kūrinium nesinaudojama daugiausia dėl aplinkybių, kurias autorius arba atlikėjas gali ištaisyti;
- 4) kai kūrinys susijęs su daugiau kaip vieno audiovizualinių ar muzikos kūrinių autoriaus įnašu, išskyrus atvejį, kai šio straipsnio 1 dalies 2 punkte nurodytą prašymą teikia visi autoriai, įdėję įnašą į audiovizualinį ar muzikos kūrinį;
- 5) kai autorius suteikė arba perleido turtines teises į ankstesnį kūrinį audiovizualinio kūrinio gamybai;
- 6) kai autorius yra kompiuterių programos kūrėjas.

3. Sutarties šalims leidžiama autorinėje sutartyje, autorinėje licencinėje sutartyje ar sutartyje dėl atlikėjų turtinių teisių perdavimo ar suteikimo susitarti netaikyti šio straipsnio 2 dalyje nurodytų apribojimų.

41 straipsnis. Autorinė kūrinio užsakymo sutartis

1. Pagal autorinę kūrinio užsakymo sutartį autorius įsipareigoja sukurti sutarties sąlygas atitinkantį kūrinį ir perduoti užsakovui sutartyje nurodytas autorių turtines teises į kūrinį arba suteikti užsakovui teises naudoti kūrinį nurodant kūrinio naudojimo būdą, o užsakovas įsipareigoja sumokėti autoriui sutartyje nustatytą autorinį atlyginimą, jeigu kitaip nenustatyta sutartyje.

2. Nuosavybės teisė į dailės kūrinį, sukurtą pagal autorinę kūrinio užsakymo sutartį, pereina užsakovui, jeigu kitaip nenustatyta sutartyje.

42 straipsnis. Autorinių sutarčių forma

1. Autorinė sutartis dėl turtinių teisių perdavimo, autorinė licencinė sutartis ir autorinė kūrinio užsakymo sutartis sudaromos raštu. Rašytinė sutarties forma neprivaloma sutartims dėl kūrinių skelbimo periodiniuose leidiniuose.

2. Kai materialiose laikmenose užfiksuotos kompiuterių programos ir elektroninės duomenų bazės platinamos per prekybos tinklą, teisė naudotis kompiuterių programomis ar elektroninėmis duomenų bazėmis suteikiama pagal licencinę sutartį, kuri pirkėjui pateikiama kompiuterių programos ar duomenų bazės pakuotėje (paketo licencija). Paketo licencijoje nurodytos sąlygos kompiuterių programos ar elektroninės duomenų bazės naudotojui yra privalomos, jeigu naudotojui suteikiama galimybė susipažinus su paketo licencijos sąlygomis per protingą laiką atsisakyti sutarties ir grąžinti įsigytas kompiuterių programas ar elektronines duomenų bazes. Kompiuterių programos ir elektroninės duomenų bazės turi būti pateikiamos laikantis Lietuvos Respublikos vartotojų teisių apsaugos įstatymo ir Lietuvos Respublikos valstybinės kalbos įstatymo reikalavimų. Kai kompiuterių programos ar elektroninės duomenų bazės pateikiamos kompiuterių tinklais (internete), teisė naudotis kompiuterių programa ar duomenų baze naudotojui gali būti suteikiama licencine sutartimi, kuri pateikiama elektronine forma ir kurią naudotojas turi patvirtinti prieš pradėdamas naudoti kompiuterių programą ar elektroninę duomenų bazę.

3. Autorinių sutarčių negaliojimo pagrindus nustato Lietuvos Respublikos civilinio kodekso normos, reglamentuojančios sandorių negaliojimą.

43 straipsnis. Leidybos sutartis

1. Leidybos sutartimi autorius ar kitas autorių teisių subjektas perduoda ar suteikia leidėjui už sutartyje nustatytą autorių atlyginimą teisę atgaminti spausdinimo ar kitokiu būdu literatūros, mokslo ar meno kūrinių pagaminant pagrįstiems visuomenės poreikiams patenkinti pakankamą egzempliorių kiekį ir teisę juos platinti.
2. Kūrinių rankraštis, jo kopija ar kita laikmena, iš kurių kūrinyje atgaminamas, priklauso autoriui nuosavybės teise, jeigu sutartyje nenustatyta kitaip.
3. Leidybos teisinius santykius reglamentuojančios nuostatos netaikomos periodiniams leidiniams ir kitiems kolektyviniams kūriniams.
4. Leidybos teisinius santykius reglamentuojančios nuostatos taikomos ir literatūros, mokslo ar meno kūrinių užsakymo atvejais.

44 straipsnis. Leidybos sutarties forma ir sąlygos

1. Leidybos sutartis turi būti sudaroma raštu.
2. Leidybos sutartyje, be šio Įstatymo 40 ir 41 straipsniuose nurodytų sąlygų, turi būti nustatyta kūrinių pateikimo tvarka ir (ar) būdas, kūrinių aprobavimo tvarka ir terminai, autorių teisės ir pareigos rengiant kūrinių spaudai (kūrinių pakeitimas, redagavimas, korektūros skaitymas ir kita), didžiausias ir (ar) mažiausias išleidžiamų kūrinių kopijų (egzempliorių) skaičius, jų platinimo tvarka, autoriui perduodamų išleisto kūrinių kopijų (autorinių egzempliorių, kuriais laikomi ne daugiau kaip dešimt išleidžiamo kūrinių kopijų) skaičius ir kitos sąlygos.

45 straipsnis. Kūrinių išleidimas knyga

1. Kai kūrinyje išleidžiamas knyga, be šio Įstatymo 40 ir 44 straipsniuose nustatytų sąlygų, leidybos sutartyje turi būti nurodyta:
 - 1) kalba ar kalbos, kuriomis kūrinyje turi būti išleistas;
 - 2) leidinio apipavidalinimas (formatas, viršelis, iliustracijos ir kita).
2. Jeigu leidybos sutartyje nenurodyta kalba ar kalbos, kuriomis kūrinyje turi būti išleistas, leidėjas turi teisę išleisti kūrinių tik originalo kalba.
3. Jeigu leidėjas per penkerius metus nuo kūrinių perdavimo neišleido kūrinių visomis leidybos sutartyje nurodytomis kalbomis, autorius gali nutraukti sutartį dėl kūrinių išleidimo likusiomis kalbomis.
4. Šio straipsnio 3 dalis taikoma ir užsienio autorių kūrinių vertimams į lietuvių bei kitas kalbas.

46 straipsnis. Leidėjo pareigos pagal leidybos sutartį

1. Pagal leidybos sutartį leidėjas privalo:
 - 1) išleisti kūrinių sutartu būdu ir forma per sutartyje nustatytą terminą be pakeitimų, kuriems autorius nepritarė, ir ant kiekvieno išleisto kūrinių egzemplioriaus nurodyti autoriaus vardą arba autoriaus nurodytą pseudonimą ar kitą autorių identifikuojančią informaciją;
 - 2) pateikti autoriui susipažinti parengtą išleisti kūrinių, jeigu sutartyje nenustatyta kitaip;

- 3) pradėti platinti išleistą kūrinį sutartyje nustatytu laiku ir sąlygomis;
- 4) užtikrinti, kad kūrinio komercinis platinimas atitiktų įprastą praktiką leidybos srityje;
- 5) sutartyje nustatytais terminais ir nustatyta tvarka apskaičiuoti ir sumokėti autorinį atlyginimą;
- 6) grąžinti autoriui išleisto kūrinio originalą (rankraštį), jo kopiją ar kitą laikmeną, iš kurios kūrinys atgamintas, jeigu sutartyje nenustatyta kitaip;
- 7) autoriaus prašymu suteikti jam reikalingą rašytinę informaciją kartu su reikiamais dokumentais, nurodančiais išleisto kūrinio egzempliorių skaičių, pajamas, gautas už realizuotus išleisto kūrinio egzempliorius, bei apskaičiuotą autorinį atlyginimą, arba su jų kopijomis.

2. Kūrinio antrasis ir vėlesni leidimai arba papildomi tiražai galimi tik tuo atveju, kai leidybos sutartyje dėl to susitarta ir numatytas atlyginimas autoriui ne mažesnis kaip 5 procentai leidėjo pajamų iš atitinkamo leidimo ar tiražo. Leidėjas privalo apie numatomą kūrinio naują leidimą ar papildomą tiražą iš anksto pranešti autoriui, kad šis per protingą terminą galėtų padaryti reikalingus kūrinio pakeitimus. Šie pakeitimai neturi keisti kūrinio pobūdžio ir neprotingai didinti kūrinio išleidimo išlaidų.

47 straipsnis. Autoriaus pareigos pagal leidybos sutartį

Pagal leidybos sutartį autorius privalo:

- 1) įteikti kūrinį leidėjui atgaminti tinkama forma sutartyje nustatytu laiku;
- 2) pateikti savo sukurtą originalų sutarties sąlygas atitinkantį kūrinį, kuris nepažeidžia kitų asmenų teisių;
- 3) be leidėjo rašytinio leidimo neperduoti ar nesuteikti teisių į sutartyje nurodytą kūrinį ar jo dalį tretiesiems asmenims, t. y. neleisti panaudoti jį tuo pačiu būdu per sutartyje nustatytą terminą, o jeigu toks terminas nenustatytas, – trejus metus nuo kūrinio išleidimo datos.

48 straipsnis. Autorinio atlyginimo pagal autorinę sutartį dydis ir mokėjimo tvarka

1. Pagal autorinę sutartį mokamo autorinio atlyginimo dydis nustatomas šalių susitarimu, jeigu šis Įstatymas nenustato kitaip.
2. Autorinis atlyginimas autorinėje sutartyje nustatomas procentais nuo naudotojo pajamų, gautų už kiekvieną kūrinio naudojimo būdą, konkrečia pinigų suma arba kitu nurodytu būdu. Šalys autorinėje sutartyje gali numatyti autorinio atlyginimo ar jo dalies mokėjimą avansu.
3. Jeigu autorinio atlyginimo dydis nustatytas procentais nuo pajamų, gautų už kiekvieną kūrinio naudojimo būdą, autorius ar kitas autorių teisių subjektas turi teisę gauti informaciją apie kūrinio panaudojimo mastą, naudotojo sudarytas sutartis bei jo pajamas, gautas naudojant kūrinį.
4. Autoriaus teisė gauti tinkamą ir proporcingą autorinį atlyginimą už kūrinio panaudojimą, kai autoriaus teises ar teisę gauti atlyginimą administruoja kolektyvinio administravimo organizacija, yra neatšaukiama (negalioja sutartys, kuriomis autorius jos atsisako) ir neperleidžiama (autorius negali jos perduoti jokiai kitai šaliai, išskyrus teisės paveldėjimo atvejus).

50 straipsnis. Nuosavybės teisės į kūrinį perleidimas

1. Autorių teisės į kūrinį nesiejamos su nuosavybės teise į materialųjį objektą, kuriuo tas kūrinys išreikštas. Autorius ar kitas autorių teisių subjektas, perleidęs nuosavybės teisę į materialųjį objektą, kuriuo išreikštas kūrinys, nelaikomas perleidusiu autorių turtines teises ar suteikusiu licenciją, leidžiančią naudoti tą kūrinį, jeigu sutartyje nenustatyta kitaip.
2. Autorius arba kitas autorių teisių subjektas, perleidęs autorių turtines teises ar suteikęs licenciją, leidžiančią naudoti kūrinį, nelaikomas perleidusiu nuosavybės teisę į materialųjį objektą, kuriuo tas kūrinys išreikštas.

3.3.2.3. Kai kurių IN objektų turtinės teisės gali būti įkeistos, areštuotos, į jas gali būti nukreiptas išieškojimas.**28 straipsnis. Teisės į ženklą įkeitimas**

1. Teisė į pareikštą registruoti ar įregistruotą ženklą gali būti įkeista Lietuvos Respublikos civilinio kodekso nustatyta tvarka.
2. Gavęs Sutarčių ir teisių suvaržymų registro tvarkytojo pranešimą apie įkeistą teisę į ženklą, Valstybinis patentų biuras teisės į ženklą įkeitimo duomenis įrašo į Registrą ir apie tai paskelbia Valstybinio patentų biuro oficialiame biuletenyje.

29 straipsnis. Teisės į ženklą areštas ir išieškojimas vykdymo procese

1. Teisė į pareikštą registruoti ar įregistruotą ženklą gali būti areštuota ar į ją nukreiptas išieškojimas Lietuvos Respublikos civilinio proceso kodekso nustatyta tvarka.
2. Gavęs turto arešto aktų registro tvarkytojo pranešimą apie areštuotą ženklą ar vykdymo procese išieškomą ženklą, Valstybinis patentų biuras su ženklu susijusius duomenis įrašo į Registrą ir apie tai paskelbia Valstybinio patentų biuro oficialiame biuletenyje.

47 straipsnis. Teisės į patento paraišką ar patentą įkeitimas ar areštas

1. Teisė į patento paraišką ar patentą gali būti įkeista ar areštuota (laikinau apribota teisė naudoti, valdyti teisę į paraišką arba patentą arba ja disponuoti) Lietuvos Respublikos įstatymų nustatyta tvarka.
2. Gavęs Sutarčių ir teisių suvaržymų registro ar Turto arešto aktų registro tvarkytojo pranešimą apie įkeistą ar areštuotą teisę į patento paraišką ar patentą, Valstybinis patentų biuras teisės į patento paraišką ar patentą įkeitimo ar arešto duomenis įrašo į Lietuvos Respublikos patentų registrą ir apie tai paskelbia Valstybinio patentų biuro oficialiame biuletenyje.

42 straipsnis. Teisės į dizainą įkeitimas ar areštas

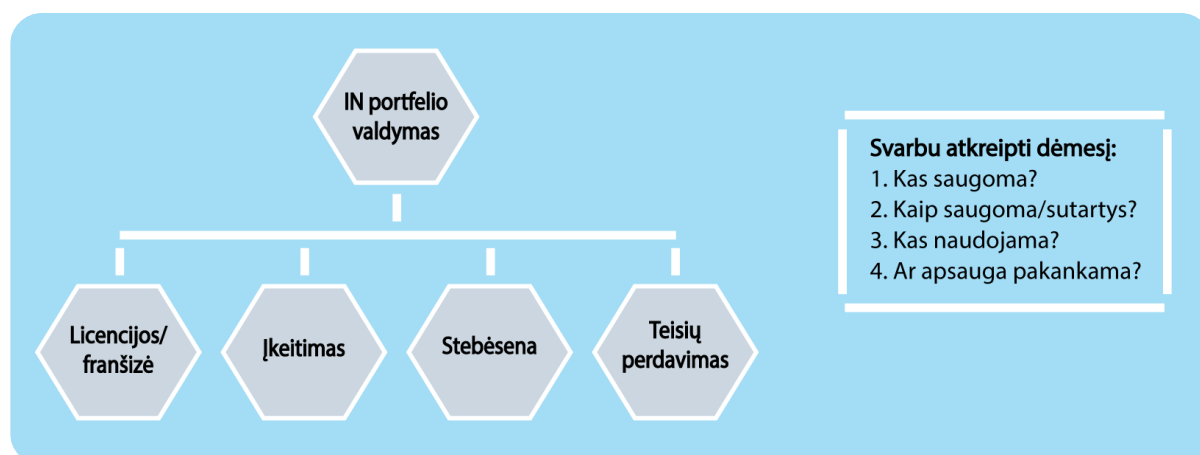
1. Teisė į dizainą gali būti įkeista ar areštuota (laikinau apribota teisė valdyti, naudoti dizainą arba juo disponuoti) Lietuvos Respublikos įstatymų nustatyta tvarka.
2. Gavęs Sutarčių ir teisių suvaržymų registro ar Turto arešto aktų registro tvarkytojo pranešimą apie įkeistą ar areštuotą teisę į dizainą, Valstybinis patentų biuras teisės į dizainą

įkeitimo ar arešto duomenis įrašo į Lietuvos Respublikos dizaino registrą ir apie tai paskelbia Valstybinio patentų biuro oficialiame biuletenyje.

3.3.4. Sprendžiant ginčus dėl IN teisių **reikia atkreipti dėmesį, kad IN teisės yra derinamos, nes tas pats produktas gali būti apsaugotas keliomis IN teisėmis:**

- Gaminio technologija – išradimo patentas arba komercinė paslaptis;
- Gaminio išorinis vaizdas – dizainas;
- Gaminio pavadinimas rinkoje – prekių ženklas;
- Gaminio reklaminis katalogas ir naudojimo instrukcija – autorių teisės;
- Interneto svetainė – domenas ir autorių teisės.

To paties produkto skirtingos IN teisės gali būti perleistos ar licencijuojamos skirtingomis sutarčių rūšimis, gali skirtis jų teisinės apsaugos galiojimo laikas, teritorija, apimtis ir kt.



3.4. Alternatyvių ginčų, susijusių su IN, sprendimų institucijos

Alternatyvias ginčo sprendimų paslaugas ES ar tarptautiniu lygiu teikia:

- Europos Sąjungos intelektinės nuosavybės tarnybos alternatyvus ginčų sprendimas;
- Pasaulio intelektinės nuosavybės organizacijos (PINO, WIPO) Arbitražo ir mediacijos centras.

3.5. IN mediatoriams naudingos nuorodos:

- Valstybinio patentų biuro informacija;
- Europos Sąjungos intelektinės nuosavybės tarnybos (ESINT, EUIPO) [inf](#) informacija;
- Europos patentų tarnybos (EPT, EPO) informacija;
- Pasaulio intelektinės nuosavybės organizacijos (PINO, WIPO) informacija;
- PINO alternatyvus ginčų sprendimas;
- PINO publikacijos apie IN;
- PINO mokomoji platforma apie IN;
- ESINT mokomoji platforma apie IN;
- Europos patentų tarnybos (EPT, EPO) mokomoji platforma apie IN;
- IPR help desk informacija apie IN

Informacija parengta naudojant Valstybinio patentų biuro, Kultūros ministerijos, Žemės ūkio ministerijos, Valstybinės maisto ir veterinarijos tarnybos informaciją.

Ši informacija parengta švietimo tikslais ir yra tik pažintinio, informacinio pobūdžio.



2023